

Perspectiefnota 2015-2019

Inleiding & leeswijzer

Voor u ligt de perspectiefnota 2015 -2019. Dit document geeft u inzicht in de voortgang van de beoogde doelstellingen uit de programmabegroting 2015 – 2018 die u in het najaar heeft vastgesteld. Daarmee ondersteunt deze perspectiefnota u in uw controlerende rol. Daarnaast werken wij in deze nota onze ambities en doelstellingen voor de periode 2016 – 2019 concreet uit. Dat biedt u de mogelijkheid om uw kaderstellende rol te pakken.

Deze perspectiefnota is gebaseerd op het collegeprogramma “Verantwoord anders” en het bijbehorende “addendum” dat daaraan is toegevoegd na onze collegetour in het najaar. We gebruiken dit moment ook om onze ambities en doelstellingen aan te scherpen en concreter te maken. Voor alle programma’s hebben we “subdoelen” geformuleerd. Daarmee schetsen we het perspectief voor de komende jaren op de verschillende beleidsterreinen. Deze subdoelen vormen ook de basis voor de komende programmabegrotingen.

Naast het rapporteren over onze voortgang en het schetsen van toekomstige ambities in subdoelen kent de perspectiefnota dit jaar een derde belangrijk onderdeel: de richtingen voor de noodzakelijke bezuinigingen. We leven nog steeds met de naweeën van de economische crisis en hebben sinds begin dit jaar te maken met een enorme toename van taken op het sociaal domein waarbij het rijk tegelijkertijd een korting op de budgetten heeft doorgevoerd. Een bezuinigingsoperatie is mede hierdoor onontkoombaar. De manier waarop we die willen aanpakken en invullen bespreken we in deze perspectiefnota.

Deze perspectiefnota begint met een aantal algemene hoofdstukken voordat we meer gedetailleerd de financiën en de verschillende programma’s induiken.

In hoofdstuk één staan we kort stil bij de realiteit van nu: wat is de voortgang van de plannen die we in de begroting aan u hebben voorgelegd? Lopen we op schema of voorzien we afwijkingen in de uitvoering? Vervolgens kijken we in hoofdstuk twee om ons heen: in welke context werken we, wat zijn kansen en bedreigingen waar we op in kunnen spelen of waar we rekening mee moeten houden in ons beleid? In hoofdstuk drie werken we onze koers uit aan de hand van onze speerpunten verwoord in ons collegeprogramma “Verantwoord anders”: arbeidsparticipatie, zorg, recreatie & toerisme, financiën, wonen en deregulering. Hierin vindt u de kern van onze ambities. In het vierde hoofdstuk geven we aan in welke richting wij de bezuinigingen zoeken.

In hoofdstuk vijf gaan we vervolgens de diepte in. Hier vindt u meer informatie over de voortgang zoals globaal geschetst in hoofdstuk een, en de koers uit hoofdstuk drie uitgewerkt in subdoelen. In hoofdstuk vijf wordt gewerkt met de voor u bekende structuur waarin we een prognose op de voortgang geven met verschillende tekens. Op dit moment onderzoeken wij met een werkgroep vanuit de raad of een andere vorm van rapportage wenselijk is.

In hoofdstuk zes schetsen we het financiële beeld van ons beleid en in hoofdstuk zeven volgen de kaders die van belang zijn voor de samenstelling van de programmabegroting 2016 – 2019. Tot slot vindt u in het laatste hoofdstuk een aantal relevante bijlagen.

Wij hechten eraan dat de inhoud van deze perspectiefnota breed gedragen wordt. Gezien de inhoud, waarin we niet alleen ambities voor de komende jaren uitwerken maar ook

bezuinigingsrichtingen voorstellen. Maar vooral ook omdat wij een bestuursstijl voorstaan waarin we een aanspreekbaar en laagdrempelig bestuur willen zijn. Wij gaan dan ook graag met u in gesprek over deze perspectiefnota om samen een belangrijke stap naar de toekomst te zetten.

Inhoud

Inleiding & leeswijzer	1
1. Waar staan we nu?.....	5
2. Wat zien we om ons heen?	7
2.1. Kansen	7
2.2. Bedreigingen en risico's	8
3. Onze koers.....	9
3.1. Speerpunten.....	9
3.2. Politiek kompas	11
4. Bezuinigingsrichtingen.....	13
4.1. Inleiding	13
4.2. Inzicht in eerdere bezuinigingen	13
4.3. Richtingen voor vervolg	14
4.4. Vervolgproces.....	19
5. Programma's: realisatie en perspectief.....	20
5.1. Steenwijkerlanders voelen zich welkom	20
5.2. Steenwijkerlanders voelen zich thuis.....	26
5.3. Steenwijkerlanders doen het samen.....	39
5.4. Steenwijkerlanders zijn actief.....	49
5.5. Financiën en bedrijfsvoering	57
6. Financieel beeld.....	66
6.1. Begrotingspositie	66
6.2. Vermogenspositie.....	69
7. Kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2016-2019	71
7.1. Inleiding	71
7.2. Kaders	71
7.3. Loonkostenontwikkelingen	71
7.4. Prijsinflatie exploitatiebudgetten en kostenplaatsen	72
7.5. Prijsinflatie grondexploitatie	72
7.6. Rekenrente (omslagpercentage).....	73
7.7. Loon –en prijsinflatie subsidies.....	73
7.8. Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten	73
7.9. Areaaluitbreidingen door grondgebiedsbestemmingen.....	73
7.10. Groei aantal woningen	74
8. Te nemen besluiten.....	75
9. Bijlagen Perspectiefnota 2015-2019	76
9.1. Bestedingsplan 2016-2019	76
9.2. Budgetafwijkingen.....	83
9.3. Ontwikkeling vermogenspositie per 1 januari 2016.....	85

1. Waar staan we nu?

In dit hoofdstuk schetsen we het algemene beeld van de voortgang op de programmabegroting 2015 – 2018. Daarbij is het van belang om ons te realiseren dat deze voortgangsrapportage slechts het eerste deel van 2015 betreft en daarmee vooral een prognose is. Deze prognose geeft vooralsnog een positief beeld. We zijn als nieuw college inmiddels goed op stoom en hebben al het nodige gerealiseerd en in gang gezet, zoals u in het jaarverslag 2014 heeft kunnen lezen. Die lijn zet zich in de eerste maanden van 2015 door. We zien op dit moment geen grote afwijkingen in de uitvoering van de plannen die we in de begroting hebben aangegeven. Later dit jaar zullen we u bij de najaarsnota nader over de realisatie van deze plannen informeren.

De grootste opgave is de uitvoering van de taken die het rijk aan de gemeenten heeft overgedragen op het gebied van de Wmo, de jeugdzorg en de Participatiewet. Dankzij een gedegen voorbereiding is de transitie in het algemeen goed verlopen. Zo hebben we de continuïteit van zorg binnen de Wmo kunnen borgen, keukentafelgesprekken ingevoerd voor de nieuwe werkwijze en de toegang voor de jeugdzorg georganiseerd. Ook zijn we aan de slag gegaan met een integrale aanpak voor de onderkant van de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de infrastructuur van de Noord-West Groep voor WWB klanten. Uiteraard zijn er kinderziektes die we te boven moeten komen en onverwachte situaties waarvoor we een passende oplossing zoeken. De voorbereidingstijd was immers te kort om de regelgeving ook aan concrete praktijksituaties te toetsen. Maar de gang van zaken in de eerste maanden van 2015 geeft vertrouwen voor het vervolg. Waarbij we ons overigens terdege realiseren dat we er nog lang niet zijn en dat er nog veel inspanning nodig is van alle betrokken partijen. Zeker in het licht van verschillende onzekerheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de mate waarin bewoners de komende jaren meer hun netwerk kunnen inschakelen en aan de budgettaire onzekerheden waarmee we geconfronteerd worden.

Naast de nieuwe taken in het sociaal domein is een andere grote opgave om invulling te geven aan de noodzakelijk gebleken bezuinigingsoperatie. De afgelopen maanden hebben wij mogelijke bezuinigingsrichtingen verkend. In deze perspectiefnota doen we een voorstel voor deze richtingen (zie hoofdstuk 4). De komende maanden worden deze richtingen verder onderzocht om ze te kunnen vertalen in de programmabegroting van 2016 - 2019.

Nog een belangrijk thema is maatschappelijk vastgoed. We hebben hiervoor inmiddels een projectorganisatie opgericht, waardoor betere afstemming wordt bereikt tussen aspecten van o.a. gebruik, eigendom en onderhoud van het maatschappelijk vastgoed. Verder zijn we ter voorbereiding op de toekomstige beleidskeuzes gestart met het verzamelen en centraliseren van gegevens, informatiestromen en netwerken en wordt een beleidskader ontwikkeld voor het afstoten van het maatschappelijk vastgoed dat geen maatschappelijk bestemming meer heeft. Dit beleidskader stellen wij naar verwachting voor het zomerreces vast. Ten slotte zullen we, zoals eerder dit jaar toegezegd, de komende periode een visie op het maatschappelijk vastgoed formuleren. Het is de uitdaging het bestaande vastgoed beter, laagdrempeliger en vooral intensiever te gebruiken. Ook willen we kritisch kijken naar de verschillende financiële bijdragen van de gemeente aan gebruikers van accommodaties en aan de concurrentie tussen voorzieningen. In hoofdstuk 5.2 leest u meer over de aanpak en het tijdpad voor deze visie.

In het collegeprogramma en addendum hebben we zes speerpunten benoemd die voor ons prioriteit hebben. Naast de hierboven al besproken onderwerpen zorg, werkgelegenheid en de

financiën hebben we gewerkt aan onze andere speerpunten: wonen, deregulering en toerisme. Voorbeelden hierbij zijn onze inspanningen ten behoeve van werkgelegenheid in de vrijetijdseconomie en de Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid 2015-2017 die we gebruiken om bijvoorbeeld de kwaliteit van de woningvoorraad te verbeteren. In hoofdstuk vijf vindt u de precieze voortgang op de verschillende onderdelen van onze programma's, ambities en doelen.

Uiteraard zijn er ook zorgen. Zo is het op dit moment nog onduidelijk of de budgetten in het sociaal domein voldoende zullen blijken. Wij houden hier de komende tijd nauwlettend de vinger aan de pols. Voor zowel de onderdelen waar we op schema lopen als waar we dat niet doen, risico's die er zijn en maatregelen die we treffen verwijzen we naar hoofdstuk vijf waar dit alles nader wordt toegelicht. In het algemeen kunnen we stellen dat we goed op schema lopen met de uitvoering van de programmabegroting 2015.

2. Wat zien we om ons heen?

In dit hoofdstuk schetsen we de context waarin we ons in Steenwijkerland bevinden en ons werk doen. Die context is in sterke mate bepalend voor wat kan en niet kan, voor wat gewenst en ongewenst is en voor de koers die we voor de komende jaren kiezen. Die koers vindt u uitgeschreven in het volgende hoofdstuk.

Eerder dit jaar is in het kader van de Toekomstagenda voor de Omgevingsvisie al een uitvoerige analyse gemaakt van alle externe ontwikkelingen waar we mee te maken hebben. Daar is ook uitvoerig met u over gesproken. Hier volstaan we daarom met het aanstippen van de belangrijkste kansen en bedreigingen die we zien.

2.1. Kansen

- ▲ O.a. door de transformatie in sociaal domein komen inwoners meer in eigen kracht te staan. Dit versterkt onze lokale samenleving. We spelen hier als gemeente een belangrijke rol in door waar nodig de gewenste ondersteuning te bieden.
- ▲ De ontwikkelingen in de maatschappij bieden meer mogelijkheden voor bewonersparticipatie (b.v. inwoners betrekken bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte, stimuleren van vrijwilligerswerk, zelfbeheer openbare ruimte door PBW's) en het meer benutten van energie, kennis en financiële middelen in de samenleving (b.v. bij de revitalisering van bedrijventerreinen, het opstellen van een integrale visie voor de binnenstad van Steenwijk en crowdfunding). En er zijn kansen voor het invullen van de nieuwe rol die wij als overheid in dit krachtenveld willen en moeten spelen.
- ▲ Vergrijzing van de bevolking heeft nadelen, maar ook voordelen omdat er een groep fitte en actieve senioren ontstaat die belangrijke bijdragen kunnen leveren aan vrijwilligerswerk, mantelzorg e.d.
- ▲ De brede verantwoordelijkheid voor de gemeente op het sociaal domein biedt meer kansen voor een integrale aanpak en voor meer maatwerk. Dit is mogelijk doordat we als gemeente dichter bij onze inwoners staan en door het ontschotten van budgetten. Ook zijn er mogelijkheden om wonen en zorg beter te integreren (b.v. levensloopbestendig bouwen / renoveren).
- ▲ Het dieptepunt van de economische crisis lijkt voorbij: er zijn tekenen dat de woningmarkt heel voorzichtig weer aantrekt en dat er langzamerhand weer ruimte komt voor investeringen. Zeker in combinatie met een voorlopig nog lage rente biedt dit ook kansen voor de werkgelegenheid in Steenwijkerland. Daar komt bij dat in het nieuwe coalitieakkoord van de provincie Overijssel economie en werkgelegenheid hoge prioriteit hebben. De provincie wil hierin de komende jaren ruim € 100 mln. extra investeren. De provincie heeft daarbij specifiek aandacht voor de sector recreatie en toerisme.
- ▲ Het coalitieakkoord van de provincie biedt meer kansen. Bijvoorbeeld door de hoofdopgaven die daarin worden geformuleerd (m.n. landbouw en natuur, mobiliteit en

duurzaamheid) en door de bestuursstijl waarin de provincie nadrukkelijk verbinding zoekt met gemeenten. Voor deze en andere beleidsterreinen is tevens sprake van een extra investeringsimpuls, in dit geval van ruim € 130 mln. voor de periode 2015 – 2019 (bovenop de al geplande provinciale investeringen).

- ▲ Meer samenwerking om kwaliteit te verbeteren en kwetsbaarheid te verminderen:
 - met andere gemeenten (b.v. op het gebied van de Participatiewet, ICT, ingenieursdiensten, RUD, Nieuwe Energie e.d.)
 - in de regio Zwolle (economische ontwikkeling, werkgelegenheid)
 - met partners (Businessclub Steenwijkerland, recreatiesector / Nationaal Park)
- ▲ De voortdurende en groeiende aandacht voor duurzaamheid geeft o.a. mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad, energieneutraal bouwen, nieuwe energie, e.d..
- ▲ De veranderingen in de samenleving bieden ten slotte ook kansen voor de ontwikkeling van onze organisatie. De recent afgesloten CAO voor gemeenteambtenaren bevat de mogelijkheid om het zgn. generatiepact toe te passen. Daarmee kunnen we de organisatie budgettair neutraal verjongen en daarmee continuïteit en kennisoverdracht waarborgen.

2.2. Bedreigingen en risico's

- ▼ Ons meerjarig financieel perspectief is zoals bekend negatief en we hebben te maken met een aantal onzekerheden. Structurele bezuinigingen zijn dan ook onontkoombaar.
- ▼ Ondanks de aantrekkende economie en de lage rente stellen woningcorporaties en andere organisaties investeringen nog even uit. Daar komt bij dat de eisen om een hypotheek te krijgen alleen maar strenger lijken te worden. Een en ander kan ons parten spelen bij onze ambities op het gebied van wonen en leefbaarheid.
- ▼ De tijd moet uitwijzen of de gewenste gedragsverandering in de samenleving naar meer "eigen kracht" gelijke tred houdt met de budgetkorting die het Rijk heeft toegepast bij de overheveling van taken in het sociaal domein.
- ▼ Leegstand van winkels, kantoorruimte en agrarische bebouwing vormt een bedreiging voor de leefbaarheid van onze kernen en het buitengebied. De positie van binnensteden staat mede hierdoor onder druk.
- ▼ De bevolking in ons gebied neemt af en vergrijs, jongeren trekken weg. De zorgkosten stijgen en het kost moeite om het voorzieningenniveau en de leefbaarheid op peil te houden. Dit geldt ook voor de duurzame exploitatie van de MFC's waarin de laatste jaren veel is geïnvesteerd.
- ▼ We kampen in vergelijking met andere gemeenten in de regio Zwolle met een hoge werkloosheid.

3. Onze koers

In ons collegeprogramma “Verantwoord anders 2014 -2018” en het bijbehorende “addendum” hebben wij zes speerpunten benoemd voor onze bestuursperiode. Inmiddels hebben we een concreet beeld van de wijze waarop wij onze koers de komende periode inhoud willen geven. Dat verwoorden we in dit hoofdstuk aan de hand van deze speerpunten. We sluiten daarmee aan bij de conclusie uit de Toekomstagenda voor de Omgevingsvisie dat onze opgaven de komende jaren vooral liggen op het gebied van werkgelegenheid, zorg en voorzieningen, sociale samenhang en ruimtelijke kwaliteit. Bij het formuleren van de koers hebben we uiteraard gebruik gemaakt van ons “politieke kompas”. Omdat u ons hier aan mag herinneren hebben we dit kompas uit het collegeprogramma nogmaals opgenomen in dit hoofdstuk.

3.1. Speerpunten

Werkgelegenheid

Werk is voor ons een absolute prioriteit. Werk zorgt voor een inkomen en geeft mensen daarmee bestaanszekerheid. Maar het gaat verder dan dat. Het zorgt ook voor sociale contacten en heeft een verregaande invloed op de fysieke en geestelijke gezondheid van mensen. We willen als gemeente dan ook op verschillende manieren met werk aan de slag.

Enerzijds willen we het aantal mensen met een uitkering verminderen. Bij voorkeur door ze aan betaald werk te helpen. Als dit (nog) niet mogelijk is, dan door ze te laten participeren met vrijwilligerswerk, mantelzorg of het leveren van een tegenprestatie. Ook deze vormen van werk zijn van groot belang voor de inwoners zelf en voor onze samenleving. Tegelijkertijd moeten we werken aan een toename van het aantal arbeidsplaatsen. Zo zien we mogelijkheden voor een groei van het aantal banen in de recreatiesector, verbeteren we de dienstverlening aan ondernemers en is er ruime aandacht voor het ondernemersklimaat.

Hoewel we als gemeente iedereen graag aan het werk hebben, beseffen we tegelijkertijd dat onze invloed hierop beperkt is. Niet de gemeente maar ondernemers creëren banen. Verder zijn we afhankelijk van de regionale en landelijke economische ontwikkelingen. Gelukkig maken we hierbij onderdeel uit van de economisch sterke regio Zwolle en hebben we in de provincie Overijssel een waardevolle partner. De provincie heeft de komende jaren € 108 mln. extra beschikbaar voor het versterken van de regionale economie. We zoeken dan ook actief de samenwerking met de provincie op, met name om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer aan de slag te helpen. Ook voor de provincie is dit laatste een bijzonder aandachtspunt.

Zorg

De transities in de zorg betekenen niet alleen dat de gemeente er veel nieuwe taken bij krijgt, maar ook dat de eigen kracht van de samenleving centraal komt te staan. Dit is een fundamentele kanteling in het denken: van het “recht op zorg” op basis van objectiveerbare kenmerken van een beperking naar zorg gebaseerd op de daadwerkelijke behoefte aan ondersteuning, waarbij rekening gehouden wordt met de mogelijkheden van het individu en zijn omgeving. Dit moet leiden tot meer maatwerk en een betere aansluiting tussen de vraag naar en het aanbod van zorg, maar binnen krappere financiële kaders.

In 2015 en 2016 hebben we onze handen nog vol aan het goed inregelen van de nieuwe taken en bijbehorende processen en het verder versterken van de bestaande sociale infrastructuur. Vanaf

2017 verleggen we het accent naar vernieuwing en het verder met elkaar verweven van de sociale basisinfrastructuur en de nieuwe zorgtaken van de gemeente.

Recreatie en toerisme

Samen met de betrokken gebiedspartners en de provincie willen we komen tot een verhoogd ambitieniveau voor het Nationaal Park Weerribben Wieden: een zelfstandige gebiedsentiteit, een sterk merk met een eigen visie en structuur.

Daarnaast zetten we deze periode in op de nominatie van de Koloniën van Weldadigheid tot aanwijzing van werelderfgoed door de Unesco.

Ten slotte zoeken we maximaal naar aansluiting op de ambities van de provincie Overijssel, die volgens het nieuwe coalitieakkoord “Overijssel werkt” specifiek aandacht geeft aan de sector recreatie en toerisme (vanwege het belang van werkgelegenheid) en wil blijven investeren in evenementen en festivals.

Wonen

Om onze ambitie “passend en betaalbaar wonen voor iedereen” te realiseren is het van belang inzicht te hebben in het huidige aanbod van woningen en in de ontwikkeling van de vraag naar passende woningen voor de verschillende doelgroepen. In 2015 doen we hier onderzoek naar om op basis daarvan in 2016 een nieuwe woonvisie (incl. uitvoeringsagenda) te formuleren voor de periode tot 2025. Tegelijkertijd geven we uitvoering aan de prestatieafspraken met corporaties en de woonafspraken met de provincie, werken we aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en kijken we naar de mogelijkheden voor nieuwbouw, b.v. door nieuw welstandsbeleid te ontwikkelen.

De afgelopen jaren heeft de economische recessie geleid tot stagnatie in een aantal sanerings- en herinrichtingsplannen, met als gevolg langdurige leegstand of braakligging, verpaupering en een negatieve uitstraling op de omgeving. Wij willen deze situatie doorbreken en nieuwe ontwikkelingen stimuleren. Onlangs hebben wij u voorstellen gedaan voor investeringen voor twee locaties in Oldemarkt. Ook voor projecten op locaties in Steenwijk, Tuk en Vollenhove zien wij mogelijkheden de ruimtelijke en sociale kwaliteit te versterken door voor de investeringen te putten uit de reserve Volkshuisvesting. In hoofdstuk 5.2 gaan wij hier nader op in.

Deregulering

Verminderen van het aantal regels is geen doel op zichzelf. Regels zijn er tenslotte niet voor niks. De praktijk leert dat initiatiefnemers vaak zo min mogelijk regels willen om hun plannen te realiseren, maar dat anderen in diezelfde regels juist bescherming zoeken tegen de consequenties van die plannen. De opgave is dus op een voor burger en ondernemer passende manier om te gaan met regels. We volgen daarin twee sporen:

- we kijken kritisch naar onze regels: kunnen we onze inwoners en ondernemers uitleggen waarom deze er zijn en welk belang ermee wordt gediend? Zo niet, kunnen we dan regels afschaffen? We willen onze APV b.v. via een workshop met de raad nog eens kritisch onder de loep nemen. We komen daarvoor binnenkort met een plan van aanpak. Daarnaast willen we in een “taskforce deregulering” met de samenleving de mogelijkheden voor deregulering verkennen.
- hoe voeren we de regels uit? We maken de processen “lean” waardoor administratieve lasten worden verminderd, o.a. door e-diensten en e-formulieren.

Financiën

Een solide gemeentelijk huishoudboekje, ook voor de langere termijn. Dat is de essentie van de manier waarop wij “verantwoord anders” onze financiële koers willen varen: uitgaven en inkomsten structureel en reëel in evenwicht houden, zorgen voor balans in de begroting. Daarnaast staan wij voor een sobere, transparante en doelmatige besteding van gemeenschapsgeld. Deze ambitie vormt een serieuze opgave gezien de huidige economische omstandigheden, de herverdeling van de middelen uit het gemeentefonds en de kortingen waarmee de decentralisaties in het sociaal domein gepaard gaan. Daarom zijn bezuinigingen én slimme investeringen noodzakelijk en moeten onze schulden beheersbaar blijven, ook als de rente gaat stijgen.

Wij willen de komende jaren de balans in de begroting herstellen. De laatste meerjarenbegroting laat een oplopend tekort zien. Het tekort voor 2016 (0,25 mln.) en 2017 (1,1 mln.) verwachten we met relatief “zachte” ingrepen op te lossen: ingrepen die, net als in de voorgaande bezuinigingsrondes, de pijn voor de samenleving nog beperkt houden.

Voor de jaren daarna ligt dat anders. De tekorten lopen dan op tot ca. 3 mln. in 2018. Dat maakt verdergaande keuzes onontkoombaar. Deze keuzes raken onvermijdelijk onze inwoners, ondernemers en de ambtelijke organisatie. Door versobering van voorzieningen, voorwaarden of dienstverlening of door lastenverhoging. Dat is een zure appel, waar we gezamenlijk doorheen moeten bijten en die we niet te ver voor ons uit kunnen en willen schuiven.

In hoofdstuk vier geven wij aan in welke richting wij de bezuinigingsmaatregelen zoeken. Daarbij onderscheiden we financieel-technische maatregelen, inkomstenverhoging door lastenverzwaring, versoberende maatregelen voor organisatie en samenleving, vernieuwingsmaatregelen (anders organiseren door innoveren en vernieuwen) en generieke taakstellingen.

Daarbij hanteren we als uitgangspunt dat we de balans in de begroting willen herstellen met een evenwichtig pakket aan bezuinigingen dat zoveel mogelijk recht blijft doen aan onze ambities en speerpunten. Met andere woorden: evenwicht tussen “intern” en “extern”, de pijn zo eerlijk mogelijk verdelen.

De tijd die we nog hebben voor deze forse ingrepen benutten we om een zorgvuldige afweging te maken en om te onderzoeken welke mogelijkheden b.v. vernieuwing bieden. Dat proces willen we, in lijn met onze bestuursstijl, waar mogelijk in dialoog met uw raad en de samenleving vormgeven.

We realiseren onze ambities niet met alleen bezuinigen. Hoewel de mogelijkheden daartoe bescheiden zijn, willen we ook investeren. Voor de periode 2016 zien we hiervoor ruimte voor een bedrag van € 1,1 mln. tot € 0,6 mln. in 2019. De komende jaren investeren we vooral in de openbare ruimte en het groot onderhoud voor zwembad en sporthal de Waterwijck. Ons bestedingsplan vindt u in bijlage 9.1.

3.2. Politiek kompas

In ons collegeprogramma “Verantwoord anders 2014 -2018” hebben wij 4 thema’s benoemd die voor deze collegeperiode ons politieke kompas vormen. Dit kompas is leidend in al onze afwegingen, zo ook in de ambities en doelen die wij in deze perspectiefnota formuleren.

Bewonersbetrokkenheid

Wij stellen de inwoners van Steenwijkerland centraal. Zij hebben vaak duidelijke ideeën en wensen over hoe hun (leef-)omgeving eruit moet zien. Daarom betrekken wij belanghebbenden vroegtijdig bij het vormen van plannen en beleid. Ook maken we graag gebruik van de kennis, ervaring en energie die in de samenleving aanwezig is door ruim baan te geven aan eigen initiatieven van onze inwoners. Onder bewonersbetrokkenheid verstaan wij overigens ook dat we vertrouwen op de eigen kracht van onze inwoners en dat we, waar dat verantwoord is, een beroep doen op hun eigen verantwoordelijkheid.

Duurzaamheid

Bij alles wat de gemeente doet moet aandacht zijn voor de gevolgen die dat heeft voor duurzaamheid. In de voorbereiding van plannen en beleid kijken we systematisch naar een verantwoord evenwicht tussen de ecologische, economische en sociale aspecten daarvan. Door onze hulpbronnen en onze natuurlijke omgeving te respecteren willen we ervoor zorgen dat deze ook volgende generaties behouden blijven: voldoen aan de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen (rentmeesterschap).

Leefbaarheid

Vitale en leefbare kernen en wijken zijn voor ons een belangrijk speerpunt: we willen dat inwoners zich prettig voelen in hun omgeving. Kernen en wijken moeten aantrekkelijk en levendig blijven door voldoende voorzieningen, een schone en veilige openbare ruimte, goede bereikbaarheid en stevige sociale samenhang. Wij zien het behouden en versterken van de leefbaarheid in ons gebied als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid en onze inwoners. Met eigen initiatieven (ook op sociaal gebied) en inzet bij het onderhoud van hun directe leefomgeving kunnen bewoners zelf een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid.

Bestuursstijl en organisatie

Bij de veranderende rol van de overheid in de samenleving past een open bestuursstijl: we zijn transparant in ons doen en laten, we gaan meer naar buiten, we zijn uitnodigend en aanspreekbaar en we vormen een collectief en laagdrempelig bestuur. Dat geldt ook voor onze relatie met de raad. We werken integraal en gebiedsgericht, waarbij we meer accent leggen op het ondersteunen van maatschappelijke organisaties, kernen en wijken en burgerinitiatieven. Wij zijn een moderne, dienstbare overheid.

De gemeentelijke organisatie heeft een dienstverlenende en uitnodigende houding naar de samenleving. Samen zoeken naar mogelijkheden is belangrijker dan uitgaan van beperkingen. Onze medewerkers beschikken over kennis en vaardigheden voor de nieuwe taken en rollen van de gemeente.

4. Bezuinigingsrichtingen

4.1. Inleiding

De afgelopen periode hebben we gewerkt aan het vinden van richtingen voor de noodzakelijke bezuinigingen. Dit hebben we gedaan door ons inzicht in onze eerdere bezuinigingsmaatregelen te vergroten en van daaruit op zoek te gaan naar kansen voor de nieuwe bezuinigingsronde. In dit hoofdstuk nemen wij u hierin mee en doen wij u voorstellen voor bezuinigingsrichtingen. We spreken hier nadrukkelijk over richtingen. Voor de behandeling van de programmabegroting in november werken we deze richtingen verder uit.

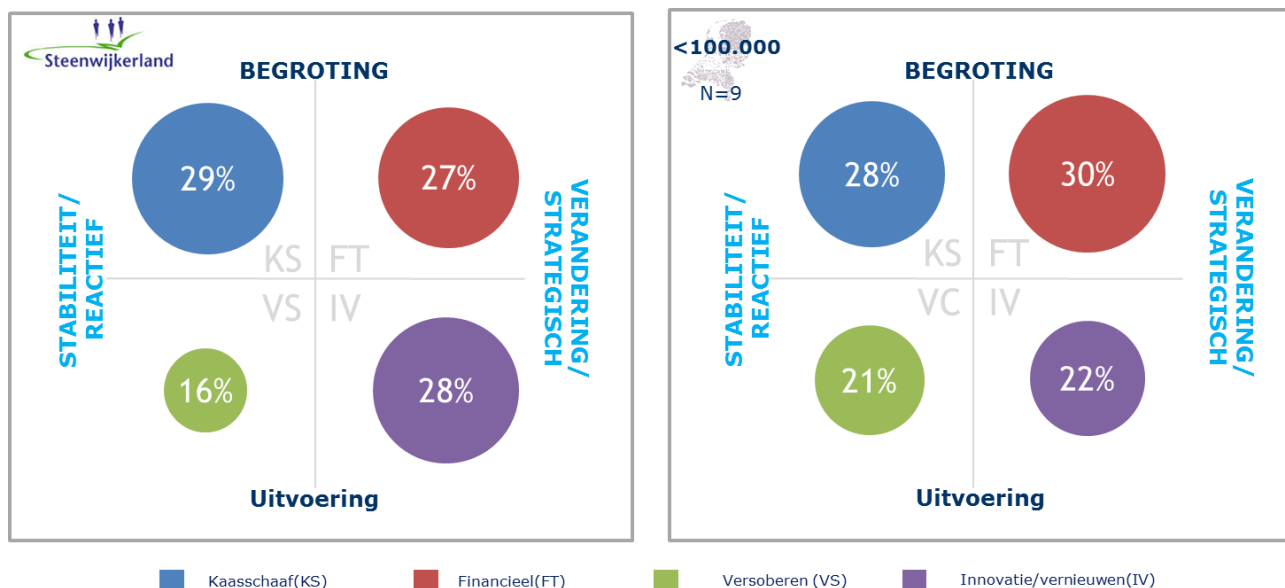
4.2. Inzicht in eerdere bezuinigingen

Eerder hebben we als gemeente in drie bezuinigingsrondes (2011, 2012 en 2013) voor 8,9 miljoen euro aan structurele bezuinigingsmaatregelen getroffen. Om meer inzicht te krijgen in de aard van onze eerdere bezuinigingsmaatregelen hebben we door een extern bureau een analyse laten uitvoeren. Deze is op 21 april jl. met uw raad gedeeld. De hoofdpunten uit deze analyse lichten we hier nogmaals kort toe.

In vergelijking met negen andere gemeenten met minder dan 100.000 inwoners kunnen we een aantal conclusies trekken over aard van de eerdere bezuinigingsmaatregelen in Steenwijkerland.

1. De totale omvang van de bezuinigingsmaatregelen die tot op heden zijn genomen is relatief beperkt: 203 euro per inwoner vs. 225 euro per inwoner in vergelijking met andere gemeenten. Met de nieuwe bezuinigingsronde van 69 euro per inwoner in 2018 stijgt het bedrag naar 272 euro per inwoner.
2. De omvang van versoberende (VS) maatregelen is relatief laag is (16% in Steenwijkerland vs. 21% gemiddeld in Nederland)
3. De omvang vernieuwende/innovatieve (IV) maatregelen is relatief hoog (28% in Steenwijkerland versus 22% gemiddeld in Nederland).
4. De bezuinigingen op het programma “Biedt kwaliteit/Solide” is het grootst. Dit is een intern programma.
5. Eerdere niet overgenomen of teruggedraaide bezuinigingen zijn vooral versoberende of inkomsten verhogende maatregelen.

In onderstaande figuur is de vergelijking tussen de totale structurele waarde van de eerdere bezuinigingsrondes (2011, 2012 en 2013) in Steenwijkerland en de structurele waarde van bezuinigingsmaatregelen van andere gemeenten (vanaf 2011) gevisualiseerd.

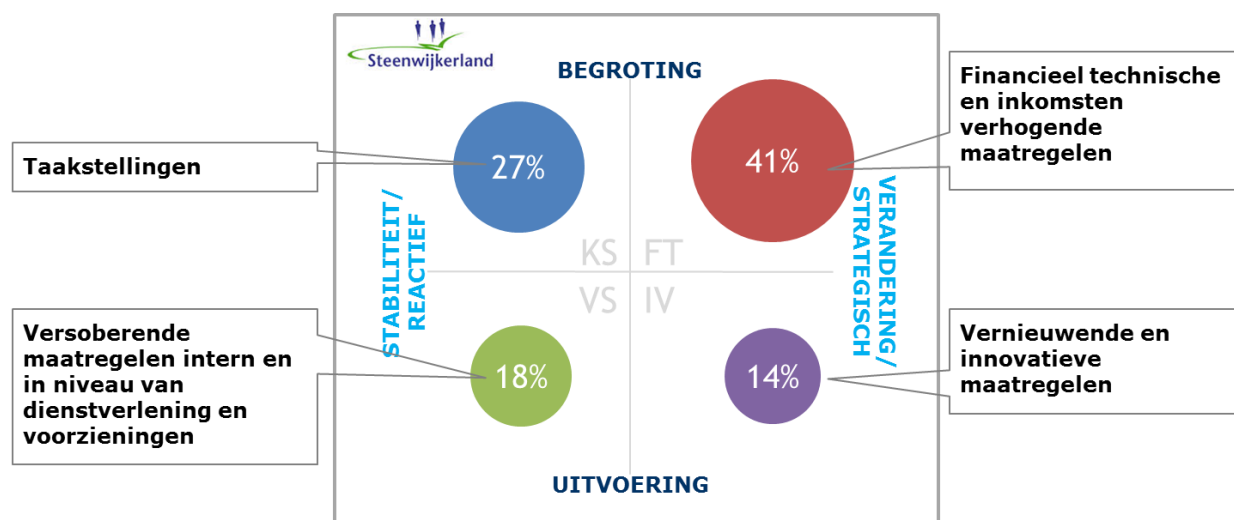
Figuur 1: Vergelijking structurele waarde eerdere bezuinigingsmaatregelen Steenwijkerland (2011, 2012 en 2013) en structurele waarde bezuinigingen andere gemeenten (vanaf 2011)

4.3. Richtingen voor vervolg

Voor de nieuwe bezuinigingsopgave streven we naar een evenwichtig pakket met maatregelen. Dat betekent een pakket dat aansluit bij het huidige economische tij, past bij de veranderende samenleving en waarbij de gevolgen gelijkmatig over inwoners, bedrijven, instellingen, gemeentelijke organisatie en bestuur worden verdeeld. Op basis van deze uitgangspunten en de gemaakte analyse stellen wij voor om de bezuinigingsopgave voor de komende jaren aan te pakken langs vier richtingen:

1. Financieel technische maatregelen gericht op het 'scherp aan de wind varen' in de begroting en inkomstenverhogende maatregelen.
2. Vernieuwende en innovatieve maatregelen om taken slimmer of efficiënter te organiseren.
3. Versoberende maatregelen die we onszelf als organisatie opleggen en maatregelen die het niveau van diensten en voorzieningen in de samenleving raken.
4. Taakstellingen.

De totale waarde van de bezuinigingsrichtingen bedraagt ongeveer € 1,4 miljoen in 2016, € 2,1 miljoen in 2017 en € 2,6 miljoen in 2018 en verder. In deze bedragen zijn een aantal maatregelen waarvan we de bezuinigingspotentie nog onbekend is, niet meegenomen. Inclusief deze maatregelen verwachten we in 2018 de € 3 miljoen, zoals in de opdracht bij de Programmabegroting 2015-2018 is geformuleerd, te benaderen. Daarmee realiseren we ons dat de keuzeruimte beperkt is en dat bij het schrappen van maatregelen er alternatieven moeten komen. De procentuele verdeling van de structurele waarde van de bezuinigingsrichtingen over de kwadranten uit het analysemodel ziet er als volgt uit.

Figuur 2: Procentuele verdeling van de structurele waarde van de voorgestelde bezuinigingsrichtingen

De financieel-technische maatregelen (richting 1) die we willen nemen, herstellen de balans in de begroting in 2016 en 2017. Daarmee geven we onszelf ruimte om de maatregelen met een zwaarder negatief effect voor de organisatie en samenleving (richting 2, 3 en 4) op een gedegen wijze en in dialoog met inwoners, bedrijven en instellingen verder uit te werken. Om die reden lichten we daarom, waar mogelijk, de financiële potentie van de maatregelen in richting 1 toe. Dat doen we bij de overige richtingen nog niet. Die richtingen vragen immers om verdere en zorgvuldige uitwerking om het bezuinigingspotentieel goed in beeld te brengen.

1. *Financieel technische en inkomsten verhogende maatregelen*

Wij vinden het onze morele plicht om financieel scherp aan de wind te varen. Hiermee bedoelen we dat we alleen die middelen reserveren die we echt nodig hebben en dat we onnodige buffers in de begroting schrappen. We kijken kritisch naar bestaande budgetten. Door onnodige buffers uit de begroting te halen zijn we open en transparant en werken we aan een houdbare begroting. De middelen die we vrijspelen maken ons wendbaar. Daarnaast kunnen we het huidige economische tij ook benutten door gebruik te maken van de lage rentevoet. Tot slot stellen we ook een verhoging van de lasten voor burgers, bedrijven en instellingen voor, door onze belastingen te verhogen en het prijsbeleid van onze leges te herzien.

De financieel technische maatregelen die we o.a. willen nemen zijn:

- De afgelopen jaren heeft de begroting van Steenwijkerland steeds een positief rekeningresultaat gehad. Voor een deel veroorzaakt door incidentele posten, voor een deel ook het gevolg van budgetonderschrijdingen op open einde regelingen, en tot slot wordt een deel geboekt als "te bestemmen". De komende jaren begroten we realistischer. We doorbreken daarmee de lijn van structurele overschotten. We verwachten hiermee € 500.000,- vrij te kunnen spelen, onder andere door middel van bijstellen van de stelpost WMO woningaanpassingen, en de budgetten voor regio taxi en achterstandsbestrijding. De consequenties van deze maatregel zijn dat er voor nieuwe ambities expliciet geld geclaimd moet worden en dat er de komende jaren meer kans is op budgetoverschrijdingen.
- Van onze totale begroting zijn de rentelasten gedekt. Voor niet geplande toekomstige onttrekkingen aan reserves, reserveren we nu jaarlijks rentelasten in de begroting. We stellen voor om te stoppen met die reservering. Hierdoor voorkomen we dat we onnodig

rentelasten reserveren. Bij toekomstige onvoorziene onttrekkingen dienen de rentelasten voortaan te worden meegenomen in het voorstel. Deze maatregel bevordert de integrale afweging van wensen en beschikbare middelen door de raad en de openheid en transparantie over de totale hoeveelheid middelen die nodig is om een bepaald doel te realiseren. Wij denken met deze maatregel indicatief een besparing van € 52.500,- in 2016, oplopend tot € 122.500,- in 2019 te kunnen realiseren. De exacte hoogte van de maatregel moet nog worden bepaald omdat de huidige bedragen zijn gebaseerd op de primitieve begroting.

- De economische situatie is de afgelopen jaren drastisch veranderd. Rentepercentages voor geldleningen zijn substantieel gedaald. We stellen voor om op basis van de huidige marktrente voor langlopende geldleningen het in de programmabegroting 2015-2018 gehanteerde percentage van 3,5% te verlagen naar 3% en hiermee structureel € 50.000,- te besparen.
- We lichten de lopende leningenportefeuille door om te onderzoeken of we de huidige langlopende leningen kunnen omzetten in één of twee langlopende geldleningen met een langere looptijd en een lagere rente. De lagere rentelast biedt ruimte in de algemene middelen.

We halen onze bezuinigingsopgave niet door alleen financieel technische maatregelen te nemen en kosten te verminderen. Voor een houdbare begroting is het ook nodig de inkomsten te verhogen.

We stellen in dit kader de volgende maatregelen voor:

- De afgelopen jaren lag de inflatie rond de 2%. Hoewel dit percentage nu lager ligt stellen we voor om op de OZB, forensenbelasting, toeristenbelasting en de hondenbelasting toch een correctie door te voeren en daarmee deze belastingen met 3% te verhogen. Hiermee genereren we € 300.000,- aan extra inkomsten (1% komt overeen met ongeveer € 100.000,-).
- We onderzoeken het prijsniveau van onze leges en rechten door een vergelijking met andere gemeenten en een analyse van de kostendekkendheid. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek doen wij bij de behandeling van de begroting een voorstel om ons prijsbeleid met betrekking tot leges en rechten te herzien.

2. Vernieuwende en innovatieve maatregelen

Uiteraard kijken we ook naar de manier waarop we de uitvoering van onze taken slimmer, efficiënter of samen met partners kunnen organiseren. Dit past binnen onze lijn van “Verantwoord anders”. We willen immers een moderne, dienstbare en wendbare overheid zijn. Door deze maatregelen vernieuwen we onze manier van werken waardoor we met minder geld minimaal dezelfde en misschien zelfs betere prestaties leveren. Deze maatregelen vragen om een (radicaal) andere manier van werken. In structuur en afspraken, maar ook in cultuur. Dat betekent ook dat maatregelen pas over een aantal jaar een financieel effect hebben maar wel nu om keuzes vragen. De vernieuwende maatregelen die we o.a. willen nemen en/of verder willen uitwerken in de aanloop naar de programmabegroting zijn:

- Een vernieuwing in organisatie en huisvesting van de IGSD samen met de gemeente Westerveld.

- Het toegankelijker maken van het historisch archief door digitalisering en onderzoek naar het onderbrengen van het archief bij het Historisch Centrum Overijssel. Het doel is sobere structurele bekostiging met zo min mogelijk incidentele bekostiging.
- Zo min mogelijk maatwerk in ICT en zoveel mogelijk aansluiten bij landelijke standaarden. Hierdoor krijgen we meer gebruikers op één systeem en hebben we minder applicaties nodig. We gebruiken landelijke best practices ter inspiratie.
- De mogelijkheden voor het opwekken van energie vermarkten door dakoppervlakken en terreinen van gemeentelijk eigendom te verpachten voor het opwekken van energie.

3. *Versoberende maatregelen*

Met financieel technische, inkomsten verhogende en vernieuwende maatregelen alleen redden we het niet. We ontkomen er niet aan om te kijken waar we intern (binnen de gemeentelijke organisatie) en extern (in de samenleving) kunnen versoberen. In eerdere bezuinigingsrondes zijn sterke bezuinigingen op de gemeentelijke organisatie gerealiseerd. Wij vinden het bij deze bezuinigingsronde van groot belang dat interne en externe versobering met elkaar in balans zijn.

Bij versoberende maatregelen doen we als gemeente een stap terug. Voor deze maatregelen bouwen en vertrouwen wij dan ook op de bewonersbetrokkenheid, verantwoordelijkheid en eigen kracht van Steenwijkerlanders. Met eigen initiatieven (ook op sociaal gebied) en inzet bij het onderhoud van hun directe leefomgeving kunnen inwoners zelf een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid in onze gemeente.

De versoberende maatregelen die we willen doorvoeren en die effect hebben voor de samenleving werken we de komende periode ook verder uit mét de samenleving. Per maatregel bepalen hoe we de dialoog met de samenleving aangaan, het uitgangspunt is dat we dat gericht per maatregel doen.

De versoberende maatregelen binnen onze *gemeentelijke organisatie* die we o.a. willen nemen en/of verder willen uitwerken zijn:

- Versobering van de secundaire arbeidsvoorwaarden van gemeenteamttenaren voor zover dat past binnen de cao. Dit doen we in dialoog met de organisatie.
- Verlagings van de vergoeding aan fracties met het bedrag dat er de afgelopen jaren is overgebleven. Ook stellen we voor om de internetvergoeding voor raadsleden af te schaffen omdat we van mening zijn dat anno 2015 vrijwel iedereen standaard beschikt over een internetabonnement. Het budget van de rekenkamer willen we in lijn met het onderzoeksplan van de afgelopen jaren verlagen.
- Bijeenkomsten, heidagen en werksessies meer plaats te laten vinden in eigen gebouwen of in panden die we als gemeente al subsidiëren. Op die manier drukken we de kosten voor het gebruik van externe locaties en representatie.

De versoberende maatregelen in *dienstverlening of voorzieningen* die we samen met inwoners, bedrijven en instellingen verder willen uitwerken zijn:

- Het opstellen van een duidelijke visie voor het gebruik van maatschappelijk vastgoed. Deze wordt ontwikkeld met maatschappelijk nuttig, effectief en efficiënt gebruik als uitgangspunt. Van vastgoed dat we af willen stoten verlagen/stoppen we het planmatig-

onderhoudsniveau. Van vastgoed dat we willen behouden wegen we of we het planmatig- onderhoudsniveau verlagen of behouden.

- Het beperken van de kosten in het faciliteren van evenementen (corso's). We denken dit te kunnen doen we door dranghekken af te stoten of te verhuren en kosten voor afvalverwerking gedeeltelijk door de organisatie te laten betalen. Daarbij hanteren we het principe dat bij gescheiden afvalstroom de organisatie van evenementen minder betaalt dan bij niet-gescheiden afvalstromen.
- Uit extern onderzoek naar de financiële resultaten van de exploitatie van onze zwembaden is gebleken dat door het doorvoeren van efficiencymaatregelen kostenbesparing op de dagelijkse bedrijfsvoering mogelijk is. Wij kiezen ervoor om deze efficiencymaatregelen door te voeren.
- We stellen voor om de dienstverlening in de openbare ruimte te versoberen. We geloven namelijk in de kracht van zelfwerkzaamheid van de inwoners van Steenwijkerland. Daarbij denken we o.a. aan:
 - Alleen op hoofdwegen gladheid te bestrijden
 - De boot vuilophaaldienst af te schaffen
 - Minder afvalbakken te plaatsen en te legen
 - Hertenweide Rams Woerthe door inwoners te laten onderhouden
- We stellen voor om de openingstijden van de balies in het gemeentehuis te verlagen. Door meer met de openingstijden meer aan te sluiten bij werkelijk gebruik kunnen we de kosten verlagen. Om de kosten voor dienstverlening te verlagen en tegelijkertijd toch aan te sluiten bij de behoefte van onze inwoners werken we deze richting verder uit mét de samenleving.

4. Taakstellingen

Tot slot zien we in onze eigen organisatie en bij onze verbonden partijen ruimte om te besparen. Als organisatie zien we nog mogelijkheden om stappen te zetten naar een moderne overheidsorganisatie (efficiëntere processen, slimmer gebruik maken van expertise intern en met andere gemeenten en instellingen extern). Bij onze verbonden partijen zien we nog mogelijkheden om onze middelen gericht in te zetten.

- We leggen de gemeentelijke organisatie een oplopende taakstelling tot structureel € 200.000,- op. Deze taakstelling willen we onder andere bereiken door:
 - Processen efficiënter te maken
 - Minder extern in te huren door meer samen te werken met andere gemeenten en organisaties.

Daarnaast nemen we het feit mee dat we de afgelopen jaren een structureel positief resultaat op de bedrijfsvoering hebben geboekt. We spreiden de taakstelling over de verschillende afdelingen van onze gemeente. Op het moment loopt er nog een taakstelling op de bedrijfsvoering waar met een strategische personeelsplanning aan wordt gewerkt.

- Op onze subsidies willen we een bedrag van € 500.000,- besparen. Dat doen we door samen met uw raad nieuwe inhoudelijke criteria te formuleren waaraan onze subsidies moeten voldoen. Vervolgens beoordelen we de huidige subsidies die we verstrekken op

deze criteria. De subsidies die hier het minst aan voldoen selecteren we en zullen we deels korten en deels her besteden.

4.4. Vervolgproces

Op basis van de behandeling van deze perspectiefnota in uw raad werken wij de bezuinigingsrichtingen waarbij dat aan de orde is, verder uit in dialoog met de samenleving. We bereiden de benodigde besluitvorming voor en leggen u bij de behandeling van de begroting 2016 concrete bezuinigingsvoorstellen voor.

5. Programma's: realisatie en perspectief

In hoofdstuk een hebben wij een globale beschrijving gegeven van de realisatie tot nu toe en in hoofdstuk drie heeft u de hoofdlijnen van onze koers kunnen lezen.

In dit hoofdstuk gaan wij dieper in op de verschillende programma's. De prognose op de voortgang wordt per ambitie beschreven en daar waar afwijkingen worden geconstateerd lichten we deze toe. De koers is uitgewerkt in subdoelen. Daar waar iets geen subdoel is maar wel belangrijk om te noemen in deze nota, bijvoorbeeld een belangrijke activiteit of toelichting op een subdoel, staat dit als tekst vermeld onder de doelen. De voortgang en het perspectief worden dus per programma behandeld.

5.1. Steenwijkerlanders voelen zich welkom

Inleiding

Een organisatie die midden in de samenleving staat en waar de dienstverlening aan inwoners en ondernemers op maat, duidelijk en gemakkelijk is. Dat is waar wij voor staan. Een laagdrempelige organisatie waar de medewerker klaarstaat voor de inwoners en ondernemers. Samen met hen gaan we investeren in de samenleving. Ons uitgangspunt is dat de inwoners en ondernemers centraal staan. Onze uitdaging is het verder ontwikkelen van onze dienstverlenende houding die zichtbaar is in gedrag. Onze inwoners en ondernemers voelen dat hun vragen en bedoelingen centraal staan.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015-2018

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Ambitie: Goed bereikbaar

Doelstelling		In 2015 streven we naar:	Prognose
Persoonlijk waar nodig, digitaal waar mogelijk	Heldere dienstverlening	Introductie van drie nieuwe elektronische producten	✓

Ambitie: Prettig contact

Doelstelling		In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed geshoorschap	Pasend contact met een ieder	Het rapportcijfer uit de klantencontact monitor is in 2015 een 7	✓

Ambitie: Gemakkelijk en duidelijk

Doelstelling		In 2015 streven we naar:	Prognose
Actief communiceren	Duidelijk en tijdig antwoord op vragen	In 2015 krijgt 90% van de inwoners en ondernemers binnen vijf werkdagen een reactie op zijn of haar vraag via de post of e-mail	✓
		In 2015 krijgt 90% van de inwoners en ondernemers binnen twee werkdagen een reactie op een terugbelverzoek	✓

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018

Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatste vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatste vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Doorontwikkeling digitale dienstverlening	✓	✓	✓	nee
Project digitalisering bouwvergunningen	✓	✓	✓	nee

Perspectief 2016-2019

Ambitie: Goed bereikbaar

Persoonlijk waar nodig, digitaal waar mogelijk						
Subdoelen	Aanvang	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018
Aanvragen gebeuren digitaal	2015	2018	Niet bekend	-	Toetsen d.m.v. een KCM.	≥60% van de aanvragen gebeurt digitaal.

We willen graag dat zoveel mogelijk aanvragen digitaal gedaan worden. Dit bereiken we onder meer door het beschikbaar hebben van e-formulieren waardoor gebruik gemaakt kan worden van de e-diensten. Hiervoor is een toegankelijke website nodig die voldoet aan de web richtlijnen. Tegelijkertijd zijn digitale aanvragen niet heilig. Als gemeente willen wij klantgericht werken. Dit doen wij door de klantvraag en het gebruik van de juiste kanalen in balans te brengen. Op dit moment gebruiken we bijvoorbeeld telefoon, balie, website, e-mail en klantbezoek. Waar nodig worden nieuwe kanalen toegevoegd, zoals bijvoorbeeld Skype. We brengen de klantvraag in beeld, onderzoeken de ontwikkelingen en spelen hierop in.

Heldere dienstverlening						
Subdoelen	Aanvangsjaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners vinden de informatie op onze site actueel en makkelijk vindbaar.	2015	2018	Niet bekend.	≥65 %	≥70%.	≥75%
Efficiënt en robuust georganiseerd KCC.	2015	2018	Niet bekend	Start inrichting gezamenlijk KCC met Zwartewaterland. (Afhankelijk van besluitvorming Zwartewaterland in november 2015)	Inrichting gezamenlijk KCC met Zwartewaterland	Realisatie inrichting gezamenlijk KCC met Zwartewaterland

Inwoners en ondernemers stellen via verschillende kanalen vragen aan ons. Als gemeente zetten we ons er voor in om de antwoorden die via deze kanalen worden gegeven te harmoniseren. Ongeacht het kanaal waarop de vraag binnenkomt krijgt de inwoner en ondernemer dus een eenduidig antwoord. Dit gaan we meten door steekproeven te doen. Een middel om hier op in te zetten is het gebruik van het zaaksysteem. Hiermee verkrijgen we inzicht in de klantvraag en de afhandeling hiervan.

In het kader van dienstverlening vinden we het tevens belangrijk dat de bereikbaarheid van onze organisatie passend is en dat communicatie hierover duidelijk is. Dit toetsen wij d.m.v. een klant contact monitor. Waar nodig passen wij de bereikbaarheid aan.

Ambitie: Prettig contact

Goed gastheerschap						
Subdoelen	Aanvangsjaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de dienstverlening van onze gemeente met betrekking tot burgerzaken.	2015	2018	Onbekend	Toetsen d.m.v. een KCM en de Omnibus enquête.	≥70%	≥75%
Bij negatieve beschikkingen zoeken onze medewerkers persoonlijk contact (bv. weigering bouwvergunning, verzoek om handhaving, afwijzing Wmo aanvraag).	2015	2018	0%	≥40%	≥50%	≥60%

In het kader van goed gastheerschap brengen wij momenteel in enkele gevallen ook een bezoek aan inwoners in verzorgingshuizen. We kunnen ons voorstellen dat er meer inwoners zijn die problemen ondervinden met het bezoeken van het gemeentehuis. Daarom gaan we onderzoeken hoe we kunnen aansluiten bij de behoefte van deze doelgroep. In essentie gaat het er hierbij om hoe we klantgericht kunnen werken.

Passend contact met een ieder						
Subdoelen	Aanvangsjaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Jaarlijkse relatieve toename van het aantal mediation-trajecten ten opzichte van het aantal conflicten (in wording) tussen burger en gemeente.	2015	2018	Niet bekend	+5%	+5%	+5%

Mediationtrajecten zoals in het subdoel omschreven, hebben het uiteindelijke doel om conflicten tussen burger en gemeente te voorkomen of vroegtijdig op te lossen. Aanvullend hierop voeren wij een pilot uit met het inzetten van mediation bij burenruzies. Hierin onderzoeken wij de mogelijkheid van een buurtbemiddelingsbureau.

Naast de beheersing van mogelijke conflictsituaties, inventariseren wij als gemeente ook de wensen van onze inwoners en ondernemers in relatie tot de producten en diensten die wij leveren. Dit stelt ons in staat maatwerk te leveren wat bijdraagt aan passend contact met een ieder. Denk hierbij bijvoorbeeld aan maatwerk bij het sluiten van een huwelijk.

Ambitie: Gemakkelijk en duidelijk**Actief communiceren**

Op het doel actief communiceren is het op dit moment nog niet mogelijk een subdoel met bijbehorende normen te formuleren. Met het vaststellen van deze normen gaan we daarom het komende jaar aan de slag. Belangrijk hierbij is voor ons dat onze inwoners en ondernemers tijdig worden geïnformeerd over dringende zaken.

Duidelijk en tijdig antwoord op vragen						
Subdoelen	Aanvangsjaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
De inwoner en ondernemer wordt binnen 2 werkdagen teruggebeld.	2015	2018	90%	≥90%	≥90%	≥90%
Briefafhandeling vindt plaats binnen 5 werkdagen.	2015	2018	90%	≥90%	≥90%	≥90%

Aanvullend op de belangrijke normen met betrekking tot telefonische bereikbaarheid en briefafhandeling stellen we de komende tijd verdere servicenormen vast, zorgen we dat deze bekend zijn bij onze medewerkers en passen we ze toe.

Status vraag inwoner en ondernemer bekend						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Inwoners hebben via Mijnoverheid.nl inzicht in hun contacten met de gemeente.	2015	2017	Geen toegang tot Mijn overheid .nl.	De digitale toegang tot zaken in het zaaksysteem is geregeld via Mijn overheid. Telefonisch contact met de gemeente is vastgelegd en digitaal inzichtelijk gemaakt.	Inwoners kunnen alle zaken welke digitaal aangeboden kunnen worden ook digitaal aanvragen en inzien.	Inwoners kunnen alle zaken welke digitaal aangeboden kunnen worden ook digitaal aanvragen en inzien.

Om de dienstverlening richting de inwoner en ondernemer verder te optimaliseren streven we als gemeente tevens naar een administratieve lastenverlichting. De eerder genoemde e-diensten en e-formulieren kunnen ons hier bijvoorbeeld bij helpen.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen. Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Inkomsten omgevingsvergunningen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er ontstaat een tekort op de begroting van structureel € 300.000.
Wat zijn de oorzaken?	Het aantal ingekomen aanvragen is ten opzichte van 2012 gedaald en gelijk gebleven aan 2014. Daarnaast is geconstateerd dat er eerder gekozen wordt voor verbouwing van een pand dan voor nieuwbouw en dat er geen grote projecten worden opgestart. Hierdoor zijn de bouwkosten lager wat ook gevolgen heeft voor de legesinkomsten. De legesinkomsten voor het eerste halfjaar van 2015 zijn nagenoeg gelijk aan de inkomsten 2014
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De geraamde inkomsten voor de omgevingsvergunning worden niet gehaald.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De verwachting is dat de inkomsten uit leges voor 2016 nog verder zullen dalen. Een categorie bijgebouwen waarvoor al geen omgevingsvergunning voor het bouwen was vereist wordt met ingang van 1 november 2014 ook vergunning vrij voor het afwijken van het bestemmingsplan.

Financiële mutatie 2: Beschikbaar stellen budget voor mediation	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Voor mediation door een externe mediator is een structureel budget benodigd van € 5.000.
Wat zijn de oorzaken?	In onze gemeente wordt bij geschillen in de primaire en de bezwaarfase de informele aanpak toegepast. In deze aanpak kan, naast de toepassing van mediationvaardigheden door de eigen medewerkers, in complexe gevallen voor mediation door een externe mediator worden gekozen. Hiervoor is geen budget.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel nadeel voor de begroting van € 5.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen en een budget van € 5.000 structureel beschikbaar te stellen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma
<u>Actualiteiten:</u> In 2015 hebben we vooral aansluiting gezocht bij de visie op de organisatieontwikkeling. Deze ontwikkelingen hebben betrekking op: • Dienstverlening • Participatie • Samenwerking • Interne organisatie. Andere dienstverleningsgerichte aandachtspunten die van belang zijn om hier te benoemen zijn: • Verdere digitalisering van de dienstverlening • Verbetering telefonische bereikbaarheid <u>Risico's:</u> De digitalisering van de externe dienstverleningsprocessen kost tijd. De effecten voor onze inwoners en ondernemers zullen op termijn zichtbaar worden. De ontwikkelingen voor de legesinkomsten zijn ook voor 2015/2016 zorgelijk, zeker wanneer de 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen' wordt vastgesteld en in werking treedt. Hiermee vervalt de gemeentelijke bouwbesluittoets. De leges die aan deze toets zijn toe te rekenen mogen dan niet meer in rekening worden gebracht. Wat deze ontwikkelingen in de toekomst van invloed zullen zijn op de legesinkomsten is moeilijk in te schatten. Dit is van veel factoren afhankelijk.

5.2. Steenwijkerlanders voelen zich thuis

Inleiding

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich thuis voelen in hun woonomgeving. Een schone, veilige en aantrekkelijke leefomgeving draagt daaraan bij. Wij leveren hiervoor de randvoorwaarden, maar geven graag mét onze inwoners kleur aan de openbare ruimte. Samen werken aan een schone, hele en veilige openbare ruimte blijft ook de komende jaren ons motto.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015-2018

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Ambitie: Passend en betaalbaar wonen voor iedereen

Doelstelling					In 2015 streven we naar:	Prognose	
centraal	Duurzaamheid	Woontpromotie gericht op	a op maat	Woonprogramma	Lokale vraag	Een gemiddeld rapportcijfer van tenminste 8,1 voor de woning	✓
						Een gemiddeld rapportcijfer van tenminste 7,2 voor het wonen in Steenwijkerland	✓

Ambitie: Gastvrije en betaalbare plaatsen

Doelstelling				In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed uitgeruste sportaccommodaties	Functionele maatschappelijke gebouwen	Aantrekkelijke en streekgeen inrichting	Duurzaam beheer van de openbare ruimte	Tenminste 67% van onze inwoners is in 2015 tevreden over dorpshuizen/ wijkcentra	✓

Ambitie: Thuis in de openbare ruimte

Doelstelling				In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed afgestemd onderhoudsniveau van	Duurzaam beheer van de openbare ruimte	Aantrekkelijke en streekgeen inrichting	Duurzaam beheer van de openbare ruimte	Tenminste 56% van onze inwoners is in 2015 tevreden over de groenvoorzieningen in onze gemeente	✓
				Tenminste 51% van onze inwoners is in 2015 tevreden over het schoonhouden van de buurt	✓
				Tenminste 63% van onze inwoners is in 2015 tevreden over speelmogelijkheden voor kinderen	✓

Ambitie: Veiligheid voorop

Doelstelling				In 2015 streven we naar:	Prognose
Verkeersveilig op pad	Zorgeloos uitgaan	Veilig thuis	Duurzaam beheer van de openbare ruimte	Tenminste 86% van onze inwoners voelt zich in 2015 veilig in onze gemeente	✓

Ambitie: Goed toegankelijk

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed onderhouden (water)wegen en fiets- en voetpaden	Voldoende parkeergelegenheden	Voldoende en duurzame openbaar vervoersmogelijkheden	Tenminste 58% van onze inwoners is in 2015 tevreden over het onderhoud van wegen en fietspaden	✓

Ambitie: Initiatiefrijk

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Gemeente levert maatwerk	PBW's als gesprekspartner	Zelforganiserende kernen en wijken	Jaarlijkse uitvoering van 15 projecten uit de matrix Dorpsplannen	✓

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Groot onderhoud Kooibrug	✓	✓	✓	Nee
Herstel kademuur Blokzijl	✓	✓	✓	Nee
Ontmoetingsplein Kerkplein Vollenhove	■	■	■	Nee
Groot onderhoud damwand haven Oldemarkt	✓	✓	✓	Nee
Uitvoering wijkvisie Steenwijk west	✓	✓	✓	Nee
Herinrichting Tukseweg tussen M. Kiersstraat en inrit Steenwijkerdiep	■	■	■	Nee
Pilot "openbaar licht" in Vollenhove en Steenwijkerwold	✓	✓	✓	Nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: Ontmoetingsplein Kerkplein Vollenhove	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2015 wordt met de voorbereidingen gestart. Hierbij wordt onderzocht of het project voor subsidie in aanmerking kan komen.
Wat zijn de oorzaken?	Er zijn meer maatregelen gewenst dan er budget beschikbaar is.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	
Welke maatregelen stellen we voor?	Het project uitvoeren in 2016.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Herinrichting Tukseweg/ hoek Welkoop	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2015 wordt met de voorbereidingen gestart. Hierbij wordt onderzocht of het project voor BDU-subsidie in aanmerking kan komen.
Wat zijn de oorzaken?	Er zijn meer maatregelen gewenst dan er budget beschikbaar is.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	
Welke maatregelen stellen we voor?	Het project uitvoeren in 2016.

Perspectief 2016 – 2019

Ambitie: passend en betaalbaar wonen voor iedereen

Duurzaamheid centraal						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nul- situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
In 2020 wordt een volume aan nieuwe energie opgewekt ter grootte van het huishoudelijke energiegebruik binnen de gemeente	2015	2020	<5%	Nader te bepalen	Nader te bepalen	≥12%

In de Notitie Nieuwe Energie Steenwijkerland wordt aangegeven dat in 2020 een volume aan nieuwe energie wordt opgewekt ter grootte van het huishoudelijk energiegebruik binnen de gemeente. Om deze doelstelling te halen worden een zestal deelpakketten uitgevoerd, waarvan twee deelpakketten op het gebied van wonen. Met deze twee deelpakketten 'Actieplan bestaande woningbouw' en 'Steenwijkerland in de Zon' uitgevoerd, dient in 2020 13,6% van de totale doelstelling (100%) uit de Notitie Nieuwe Energie dient te zijn behaald. Hiervoor wordt ingezet op een excellente uitvoering van het gemeentelijk energieloket Steenwijkerland door informatievoorziening over energiebesparing en het opwekken van nieuwe energie aan alle inwoners van Steenwijkerland. Daarnaast wordt energieneutraal bouwen gestimuleerd.

Woonpromotie gericht op doelgroepen						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Stijging CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap) naar 2 per jaar	2015	2018	1	2	2	2
Verkoop gemeentekavels ten behoeve van zelfbouwers	2015	2018	Programma Wonen met Meerwaarde	40 kavels	50 kavels	50 kavels

Woonprogramma op maat						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Stabilisatie van het aantal sociale huurwoningen als saldo van verkoop, sloop en nieuwbouw.	2015	2018	4.900 huurwoningen	4.900 huurwoningen	4.900 huurwoningen	4.900 huurwoningen
Realisatie 125 woningen per jaar	2015	2015	125	125	125	125

Voor de komende jaren hebben we als doel gesteld het aantal huurwoningen op 4900 te houden. Dit is een ambitieus doel. Van de huidige woningvoorraad worden door het jaar heen delen

verkocht en gesloopt. Dit betekent dat om de voorraad op peil te houden ook bijgebouwd moet worden.

Aanvullend op het op peil houden van de voorraad wordt er in 2015 een woningmarkt en woonbehoefte onderzoek uitgevoerd. Hiermee wordt inzicht verkregen in de huidige woningvoorraad per kern, zowel kwantitatief als kwalitatief. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de (ontwikkeling van de) verschillende doelgroepen en de behoefte aan passende woningen voor deze doelgroepen over een periode van 10 jaren. Door deze twee inzichten te matchen en af te zetten tegen demografische ontwikkelingen (verhuisbewegingen en geboorte/sterfte), wordt duidelijk waar zich eventuele overschotten en/of tekorten aan woningen bevinden. Hierop wordt in 2016 in de nieuwe woonvisie een uitvoeringsstrategie ontwikkeld voor de veranderopgaven in het woonaanbod tussen nu en 2025, met een uitvoeringsagenda voor de komende 4 jaren. De drie grote kernen en omgeving (Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt en omgeving) worden hierbij als hoofdgebieden aangemerkt.

Tot slot willen we als gemeente een aantal locaties ontwikkelen met inzet van gelden vanuit de Reserve Volkshuisvesting. Het gaat hierbij om de volgende locaties

- Steenwijk locatie Onnastraat 32-40
- Steenwijk locatie Holleboom
- Tuk locatie Kiekebelt
- Vollenhove locatie Kerkstraat hoek Gasthuisstraat

De afgelopen jaren bleek het moeilijk om de ontwikkeling van deze locaties van de grond te krijgen. Tegelijkertijd hebben de huidige locaties wel een negatieve invloed op de woonomgeving. Daarom vinden wij het belangrijk een extra impuls te geven aan het ontwikkelen van passende plannen voor deze prominente inbreidingslocaties. Afstemming heeft hierover de afgelopen tijd plaatsgevonden met ontwikkelaars die mee willen werken aan kleinere plannen met meerwaarde voor de ruimtelijke kwaliteit, ook waar dit betekent dat ze financieel fors moeten afboeken. Voor de herinrichting van de locatie Holleboom, in directe combinatie met de locatie Onnastraat 32-40, heeft de provincie Overijssel inmiddels een financiële bijdrage beschikbaar gesteld.

Naast de provincie moet ook de gemeente bereid zijn tot een investeringsimpuls door middel van een bijdrage uit de reserve Volkshuisvesting. Naar verwachting zal deze bijdrage maximaal € 750.000 bedragen. Naar verwachting zullen wij in de loop van dit jaar hiervoor voorstellen aan u voorleggen.

Lokale vraag centraal						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Toepassen gedifferentieerde welstand op basis van nieuwe welstandsnota.	2015	2016	Huidig welstandsbeleid en plan van aanpak	Welstandsnota vastgesteld met toepassing gedifferentieerde welstand	-	-

De ambitie passend en betaalbaar wonen komt ook terug in de Omgevingsvisie. Als gemeente maken we deze visie waarin voor een periode van 10-15 jaar een heldere en samenhangend beeld wordt gegeven waar de gemeente voor gaat. Deze Omgevingsvisie wordt in 2016 gerealiseerd.

Ambitie: gastvrije en betaalbare ploatsen

Goed uitgeruste sportaccommodaties						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over de sportvoorzieningen	2015	2018	82%	≥82%	≥83%	≥85%
Toename opgewaardeerde sportaccommodaties (NOC*NSF)	2015	2017	2015: 1	2	2	-
Functionele maatschappelijke gebouwen						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Duurzame exploitatie maatschappelijk vastgoed (waaronder MFC's)	2016	2018	Accommodatiebeleidsplan, vast te stellen door de raad	Nader in te vullen o.b.v. beleidsplan	Nader in te vullen o.b.v. beleidsplan	Nader in te vullen o.b.v. beleidsplan
Herbestemming leegstaand maatschappelijk vastgoed	2015	2017	Actielijst leegstaand maatschappelijk vastgoed	30 %	50%	80%

In de komende periode willen wij komen tot een visie op het maatschappelijk vastgoed in de vorm van een accommodatiebeleidsplan. Als eerste stap in dit proces willen wij hiervoor een uitgangspuntennotitie opstellen, die in oktober 2015 ter bespreking aan u wordt voorgelegd. Om de effecten zichtbaar en voelbaar te maken willen we bij de vaststelling van de uitgangspuntennotitie een aantal praktijkcases (locaties Oerthe en Torennest) gebruiken. Over deze uitgangspunten zal met de gebruikers van het maatschappelijk vastgoed overleg worden gevoerd om op basis daarvan verder te gaan met het opstellen van onze visie, waarin wij ook de financiële consequenties helder maken. Deze visie zal in de zomer van 2016 aan u ter vaststelling worden voorgelegd. Gelet op de vele zaken die de komende tijd op ons af komen, informeren wij u minimaal elk half jaar met een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen aan de hand van een nieuwsbrief maatschappelijk vastgoed.

Ambitie: thuis in de openbare ruimte

Goed afgestemd onderhoudsniveau van de openbare ruimte						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over de afhandeling van de	2015	2018	6,0	≥6,5	≥7,1	≥7,3

Meldingen Openbare Ruimte (MOR)						
Binnen 5 werkdagen zijn de Meldingen Openbare Ruimte verholpen	2015	2018	50%	75%	80%	85%
Toename aantal burgerschouwers	2015	2018	34	>34	>2016	>2017
Onze inwoners zijn tevreden over het schoonhouden van de buurt	2015	2018	51%	≥51%	≥51%	≥55%
De overlast van rommel op straat neemt af	2015	2018	26%	<26%	<26%	<26%

Bij een goed afgestemd onderhoudsniveau hoort ook dat de openbare ruimte onderhouden wordt op het afgesproken niveau. Dit betekent dat uit de burgerschouw blijkt dat hotspots hoog scoren en de overige openbare ruimte minimaal basis scoort.

Duurzaam beheer van de openbare ruimte						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Terugdringen energieverbruik openbare verlichting	2015	2018	2015: Start monitoring	Volgt uit monitoring	->	->
Bewonersbetrokkenheid bij inrichting/onderhoud groen in de buurt (projecten per jaar)	2015	2018	2	2	2	2
Uitbreiding aandeel social return bij werkzaamheden in de openbare ruimte	2015	2018	2015: start monitoring	Stijging t.o.v. monitoring	->	->

Om onze openbare ruimte duurzaam te beheren willen wij de onkruidbestrijding op verhardingen verduurzamen. Om dit te realiseren willen we daaraan extra geld besteden. De duurzaamheid zit hem hierbij enerzijds in het afschaffen van chemische bestrijdingsmiddelen. Anderzijds kiezen we voor de meest arbeidsintensieve methode als vervanging van de bestrijdingsmiddelen. Hiermee creëren we mogelijkheden voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt.

Voor het beheer van de openbare ruimte gaan we de komende jaren tevens een kwaliteitssysteem implementeren. Hierbij wordt aansluiting gezocht met de landelijke ontwikkelingen op het gebied van assetmanagement. Het kwaliteitssysteem stroomlijnt en borgt de processen die nodig zijn voor een duurzaam en professioneel beheer van de openbare ruimte. Verder worden in het kader van het kwaliteitssysteem nieuwe beleids- en meerjarenplannen ontwikkeld. De komende jaren wordt gewerkt aan het Watertakenplan (2015), het Masterplan Openbaar Licht (2016), het beleidsplan Wegen (2016) en de meerjarenprogramma's voor Kunstwerken (2015) en Havens (2016).

Aantrekkelijke en streekeigen openbare ruimte						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over de speelmogelijkheden voor kinderen	2015	2018	63%	≥64%	≥65%	≥65%
Onze inwoners zijn tevreden over de groenvoorzieningen in de gemeente	2015	2018	56%	≥57%	≥58%	≥58%
Inwoners zijn tevreden over de mogelijkheden van de gemeentelijke begraafplaatsen	2015	2018	2015: start monitoring	->	->	->

Ambitie: veiligheid voorop

Verkeersveilig op pad						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over de verkeersveiligheid in de buurt	2015	2018	46%	≥47%	≥47%	≥48%
De overlast door te hard rijden neemt af (% dat overlast ervaart)	2015	2018	45%	<45%	<45%	<45%
Basisscholen nemen deel aan verkeerseducatieprogramma	2015	2018	2015: start monitoring	Volgt uit monitoring	->	->
Zorgeloos uitgaan						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners voelen zich veilig	2015	2018	86%	>86%	>86%	>86%
Veilig thuis						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners doen mee met Burgernet	2015	2018	20%	>20%	>20%	>25%
Het aantal misdrijven in Steenwijkerland ligt blijvend onder het gemiddelde van de politieregio IJsselland	2015	2018	S < IJ	S < IJ	S < IJ	S < IJ

Ambitie: goed toegankelijk

Goed onderhouden (water)wegen, fiets- en voetpaden						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over het onderhoud van wegen en fietspaden	2015	2018	58%	≥58%	≥58%	≥58%
Onze inwoners zijn tevreden over het aanbod van fietspaden in de gemeente	2015	2018	75%	≥75%	≥75%	≥75%
Onze inwoners zijn tevreden over de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2015	2018	78%	≥78%	≥78%	≥78%
Voldoende parkeergelegenheid						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over de parkeermogelijkheden in de gemeente	2015	2018	≥59%	≥61%	≥62%	≥63%
Voldoende en duurzame openbaar vervoersmogelijkheden						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Onze inwoners zijn tevreden over het openbaar vervoer in onze gemeente	2015	2018	≥47%	≥48%	≥48%	≥50%

Ambitie: initiatiefrijk

Gemeente levert maatwerk						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Betrokken bewoners zijn tevreden over de mate van burgerparticipatie bij projecten in de openbare ruimte	2015	2018	2015: Start monitoring	Volgt uit monitoring	->	->
PBW's als gesprekspartner						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Faciliteren dorpsplannen	2015	2018	10 projecten	10 projecten	10 projecten	10 projecten
PBW's zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente (cijfer)	2015	2018	6,7	7,0	7,0	7,5
Zelforganiserende kernen en wijken						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Kernen/wijken hebben (deel van) de openbare ruimte in zelfbeheer	2015	2018	1	2	3	4

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Baggeren en saneren Spoorsloot 2015	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 130.000,=
Wat zijn de oorzaken?	Tijdens onderhoudswerkzaamheden aan de Spoorsloot (verwijderen beplanting en opschonen sloot) zijn verontreinigingen geconstateerd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Het afgesproken onderhoudsniveau (volksgezondheid) wordt niet gehaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	€ 120.000 ten laste brengen van de voorziening riolering. Voorkomen wateroverlast en verbeteren waterhuishouding. De saneringskosten (vervuiling) maken een belangrijk deel uit van de totale kosten.
Welke maatregelen stellen we voor?	Opstellen saneringsplan en saneren sloot en aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Bijdrage vanuit Prorail (deels eigenaar sloot). Aard en omvang bijdrage naar verwachting € 10.000.

Financiële mutatie 2: Vervangen brug Belt Schutsloot (BSBV-36) 2015	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 125.000
Wat zijn de oorzaken?	Als gevolg van een calamiteit is het al eerder aangevraagde budget voor het vervangen van brug BSBV 36 ingezet voor de noodzakelijke vervanging van brug BSBV 19. Als gevolg hiervan wordt wederom een budget aangevraagd voor de vervanging van brug BSBV 36. Hierover bent u reeds geïnformeerd door middel van een raadsbrief van 26 maart 2015.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Het afgesproken onderhoudsniveau (w.o. veiligheid) wordt niet gehaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalig financieel nadeel van € 125.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Vervanging van brug BSBV 36 in Belt Schutsloot en aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 3: Verlagen inkomsten bruggelden	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er komt structureel € 16.000 minder aan bruggelden binnen dan begroot.
Wat zijn de oorzaken?	De inkomsten uit bruggelden blijven al jaren achter bij de begroting. Aangezien het echter een afwijking is van minder dan € 20.000 valt dit meestal niet op in de jaarrekening, omdat het onderdeel is van het budget voor oeververbindingen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel tekort van € 16.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen en de inkomsten structureel met € 16.000 te verlagen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 4: Verzakking Stadswal	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een financieel tekort van € 80.000
Wat zijn de oorzaken?	Een verzakking van de stadswal door verzadiging door het water
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een eenmalig nadeel van € 80.000

Welke maatregelen stellen we voor?	De zomer van 2015 aanpakken om andere verzakkingen te voorkomen en om het aanzicht van de stadswal te herstellen. Daarnaast de begroting 2015 aan te passen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 5: Budgetten schoonmaak

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Momenteel zijn de voorbereidingen gaande voor een aanbesteding op het gebied van schoonmaak. De verwachting is dat de beschikbare budgetten onvoldoende zullen zijn.
Wat zijn de oorzaken?	De budgetten voor schoonmaak laten al jaren een tekort zien. Dit tekort wordt ieder jaar weer deels opgelost door lagere overige exploitatiekosten. Dit komt echter steeds meer onder druk.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een structureel nadeel is mogelijk.
Welke maatregelen stellen we voor?	Bij de najaarsnota is definitief bekend wat het resultaat zal zijn. Aan de hand daarvan wordt voorgesteld de begroting aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 6: Abonnement Nationale Bewegwijzeringsdienst

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Structureel abonnementskosten (€ 6.400) voor het beheer van de ANWB bewegwijzering.
Wat zijn de oorzaken?	De NBD beheert per 1-1-2015 de wegwijzers uit het landelijke netwerk. Hiervoor is de gemeente wettelijk verplicht een bijdrage in de beheerkosten te doen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het onderhoud wordt meegenomen in het op te stellen meerjarig onderhoudsplan bebording. Structureel tekort van € 6.400.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 7: Regiotaxi

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Dit jaar blijft er een bedrag over van € 76.000
Wat zijn de oorzaken?	De gemeentelijke bijdrage voor de regiotaxi is in 2014 van 45% naar 5% gegaan.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De regiotaxi loopt tot 2017. Alternatieve vormen hiervoor zijn in onderzoek.
Welke maatregelen stellen we voor?	Meevaller verwerken in de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 8: Voorpoortgebied Vollenhove

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In het jaar 2011 is besloten, in afwachting van relocatie binnen het Voorpoortgebied te Vollenhove, over te gaan tot aankoop van het gebouw van de supermarkt C1000 voor een bedrag van € 600.000. Tegelijkertijd is het gebouw weer verhuurd aan de C1000. Volgens planning is de supermarkt inmiddels verhuisd en worden er geen huurinkomsten meer ontvangen. Het gebouw is gedeeltelijk gesloopt. Een deel van de locatie is ingericht als openbaar gebied en een deel is doorverkocht als bouwperceel. De boekwaarde van het pand is hierdoor afgenomen tot € 200.000, waardoor ook de kapitaallasten (rente en afschrijving) naar beneden bijgesteld moeten worden.
Wat zijn de oorzaken?	De ontwikkeling van het Voorpoortgebied te Vollenhove.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er wordt geen huur meer ontvangen. Voor 2015 betekent dit een nadeel van € 39.480. Vanaf 2016 een structureel nadeel van € 38.826. De kapitaallasten leveren een structureel voordeel op van € 9.600 (afschrijving van € 15.000 naar € 5.400) en € 16.587 (rente van € 23.587 naar € 7.000).
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Het overgebleven gedeelte van het gebouw zal nog worden verkocht. De resterende kapitaallasten komen dan ook te vervallen, hetgeen een structureel begrotingsvoordeel oplevert.

Financiële mutatie 9: Planschade

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Bij het vaststellen van bestemmingsplannen kan er door derden een beroep worden gedaan op planschade. Voor deze schade is de reserve planschade in het leven geroepen, van waaruit toegekende claims betaald kunnen worden. De schatting is dat er dit jaar € 30.000 aan planschade uitbetaald moet worden vanuit de reserve. De raad dient genoemd budget vrij te geven vanuit de reserve.
Wat zijn de oorzaken?	Het vaststellen en wijzigingen van bestemmingsplannen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Vanuit de reserve planschade moet een bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld worden. De stand van de reserve bedraagt nog € 320.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het beschikbaar stellen van een bedrag van € 30.000 vanuit de reserve planschade.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten

- ▲ Onderhoud openbare ruimte door zelfbeheer plaatselijke belangen.
- ▲ Inwoners betrekken bij de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte.
- ▲ Social return on investment bij (onderhouds)projecten in de openbare ruimte.
- ▲ Efficiënter werken door samenwerking (buur)gemeenten.

Risico's

- ▼ Uit inspecties van de laatste jaren is gebleken dat de beschikbare bedragen voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in het algemeen (en wegen, bruggen en beschoeiingen in het bijzonder) waarschijnlijk niet meer toereikend zijn. Op dit moment wordt gewerkt aan meerjarenplannen. Dit moet uitsluitsel geven over het benodigde budget.

5.3. Steenwijkerlanders doen het samen

Inleiding

De uitvoering van dit programma wordt sterk beïnvloed door de grote transities in de zorg. De feitelijke transities zijn al een opgave op zich. In 2015 en (in minder mate) ook in 2016 zal, naast het vormgeven van transities op langere termijn, de focus liggen op het goed inregelen van de nieuwe processen én het verder versterken van de reeds bestaande sociale infrastructuur - onder meer door het verder uitrollen van het concept van vitale dorpen, uitvoering van de wijk- en dorpsprogramma's, de aanpak van laaggeletterdheid, voortzetting van het beleid op het gebied van cultuur- en sportparticipatie, het tegengaan van schooluitval en zo meer. Vanaf 2017 zal actief vorm worden gegeven aan de mogelijkheden die de transities bieden voor vernieuwing en voor het verder met elkaar verweven van de sociale basisinfrastructuur en de nieuwe zorgtaken van de gemeente. Dit nieuwe beleid zal in 2016 voorbereid worden.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015-2018

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Ambitie: Een leefbaar Steenwijkerland

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Toegankelijke voorzieningen	Iedereen doet mee	Sociale samenhang in de buurt	4 vitale dorpen	✓
			Afgeronde en geborgde wijk- en dorpsprogramma's voor Steenwijkerwold, Willemsoord en binnenstad Steenwijk, gericht op voeding, beweging en gezondheid	✓
			Afname van laaggeletterdheid met 15% naar 3.600 in 2017	✓

Ambitie: Zorg voor en met elkaar

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Solide maatwerkondersteuning	voorzieningen	algemene netwerk	Implementeren van de Wmo transitie binnen de financiële kaders	■

Ambitie: Gezond en veilig opgroeien

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Kind voor ieder kind	Kans op ontwikkeling voor ieder kind	Goede start voor ieder kind	Transitie van de jeugdzorg binnen de financiële kaders	■
			Iedere school heeft een contactpersoon binnen het CJG	✓
			De visie op onderhuisvesting wordt ontwikkeld in samenwerking met de scholen	✓

Toelichting op de afwijking van de prognose: Jeugdzorg en Wmo	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er bestaat een risico op budgetoverschrijdingen.
Wat zijn de oorzaken?	De overheveling van taken heeft pas recent plaatsgevonden. Op dit moment is het nog te vroeg om te een inschatting te kunnen maken van het werkelijke zorggebruik in 2015. Wel is er een aantal concrete risico's zichtbaar die kunnen leiden tot budgetoverschrijdingen. Zie onder 'actualiteiten en risico's'.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Ter beheersing van dit risico is de reserve sociaal domein ingesteld.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Uitputting en eventueel overschrijding van de reserve sociaal domein.
Welke maatregelen stellen we voor?	Of en in welke mate het budget overschreden zal worden, is nog niet duidelijk. Of de reserve voldoende is om de overschrijdingen op te vangen ook niet. De uitgaven zullen nauwlettend worden gemonitord.

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Groot onderhoud zwembad 't Tolhekke	✓	✓	✓	nee
Maatschappelijke stage	✓	✓	✓	nee
Opwaardering sportaccommodaties	✓	✓	✓	nee
Schuldhelpverlening	✓	✓	✓	nee
Bijdrage exploitatie NWG/ IGSD	✓	✓	✓	nee

Perspectief 2016-2019

Wijken, kernen en dorpen waarin iedereen naar vermogen meedoet en zorg heeft voor elkaar: dat is de uiteindelijke ambitie op het sociaal domein.

Betaald werk is een hele belangrijke manier om deel te nemen aan de samenleving. Werk is dan ook een echte prioriteit voor de komende jaren. Zie hiervoor vooral ook het programma 'Steenwijkerlanders zijn actief'. Maar meedoen gaat over meer dan betaald werk. Het gaat ook over 'samen dingen doen'. Deelnemen aan activiteiten in de buurt, samen sporten, samen muziek maken, samen zorg dragen voor je omgeving en elkaar. De gemeente Steenwijkerland beschikt over tal van voorzieningen die er op gericht zijn om deze vormen van 'meedoen' te ondersteunen. Te denken valt aan de multifunctionele centra, het welzijnswerk, een actief cultuur- en sportstimuleringsbeleid, ondersteuning van verenigingen, het mantelzorgnetwerk, ondersteuning van vrijwilligers en dergelijke. De basis hiervan vormen de inwoners zelf en hun wensen. De rol van de gemeente is er op gericht om de inwoners te ondersteunen om levensvatbare verbanden te vormen. Die verbanden zijn van onschatbare waarde voor het meedoen van iedereen. We noemen dit de sociale 'basisinfrastructuur'. Tot de sociale basisinfrastructuur behoren ook de meer formele voorzieningen als de bibliotheek en het kunstencentrum Scala. Het in stand houden van de sociale basisinfrastructuur is van groot belang voor de komende jaren.

Meedoen gaat niet altijd vanzelf. Dit geldt bijvoorbeeld voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven (laaggeletterden) of over te weinig vaardigheden beschikken om met de computer en internet om te gaan (digibeten). Maar ook voor veel mensen met een beperking. Deze mensen hebben ondersteuning nodig. Vaak kan die vanuit de omgeving worden gegeven – en ook hiervoor is een goede sociale basisinfrastructuur van groot belang. En soms is specialistische hulp nodig. Met de transities heeft de gemeente meer instrumenten gekregen om mensen met een beperking goed te ondersteunen op het gebied van zelfredzaamheid en participatie. Bij de manier waarop de gemeente haar nieuwe taken uitvoert, is het oordeel van de gebruikers van de zorg een belangrijk ijkpunt. Goede en toegankelijke zorg voor wie dat nodig heeft is dan ook een van de centrale ambities voor de komende drie jaar. Grote uitdaging hierbij zijn de forse kortingen die zijn toegepast op de budgetten voor de nieuwe taken. Deze kortingen maken een 'beweging naar voren' noodzakelijk waarbij er een groter beroep zal worden gedaan op informele verbanden, nulde- en eerstelijnsvoorzieningen. Vandaar ook het belang om de sociale basisinfrastructuur in stand te houden.

Voorkomen is altijd beter dan genezen. Een actief jeugdbeleid is daarom de laatste pijler van dit programma. Kinderen moeten gezond en veilig opgroeien en een goede start krijgen. De ambities voor het jaar 2016 zijn beschreven in de jeugdagenda 'JONGTALENT telt'. Elementen van deze agenda zijn goede voor- en vroegschoolse educatie, het terugdringen van voortijdig schoolverlaten, een goed jeugdgezondheidsbeleid (waaronder alcoholpreventie en sportstimulering) en het ontwikkelen van talenten door bijvoorbeeld cultuureducatie. Deze agenda wordt in 2016 herijkt en wordt vertaald in nieuwe doelstellingen, passend bij de nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeente.

Opmerking

Hieronder worden bovenstaande ambities vertaald in concrete (sub)doelstellingen. Er zijn een aantal doelstellingen beschreven waar een nulsituatie is afgeleid van eerdere onderzoeken. Denk hierbij aan cliënttevredenheidsonderzoeken of het omnibus onderzoek. Deze nulsituatie is in alle opgenomen gevallen ruim voldoende tot zeer goed. Door grote veranderingen in het sociale

domein en de hierbij gepaard gaande onrust en onzekerheid, is de reële verwachting dat de beoordelingen door inwoners en/of cliënten in de eerste jaren na de transitie een lichte daling zullen vertonen. De komende jaren zal weer toegewerkt worden naar het oude hoge niveau.

Ambitie: Een leefbaar Steenwijkerland

Toegankelijke zorgvoorzieningen						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Inwoners beoordelen de toegang via de gemeente tot gemeentelijke en maatwerk voorzieningen Wmo met een 7,5 of hoger	2015	2018	Contact (7,4) Procedure (7,2) (2013)	7,0	7,3	7,5
Inwoners beoordelen de toegang via het CJG tot jeugdhulp met een nog nader te bepalen cijfer (afhankelijk nulmeting)	2015	2018	-	Nul- meting	N.a.v. nulmeti ng	N.a.v. nulmeting
Een nog nader te bepalen % van de inwoners weet waar zij terecht kunnen met vragen over participatie of zelfredzaamheid (afhankelijk nulmeting)	2015	2018	-	Nul- meting	N.a.v. nul- meting	N.a.v. nulmeting
90% van de inwoners weet waar zij terecht kunnen met vragen over opgroeien en opvoeden	2015	2018	91% (2013)	80%	85%	90%
Iedereen doet mee						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm Norm 2018 en verder
Het percentage vrijwilligers dat zich voldoende ondersteund voelt ligt op 90% of hoger	2015	2018	93% (2013)	85%	88%	90%
Het percentage mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt ligt op 75% of hoger	2015	2018	76% (2013)	70%	73%	75%
Aantal laaggeletterden dat een taal cursus of een programma met taalcoach heeft gevolgd	2015	2018	-	230	200	200
% ingezette schulphulpverleningstrajecten succesvol afgesloten (afhankelijk nulmeting)	2015	2018	-	nulmeti ng	N.a.v. nulmeti ng	N.a.v. nulmeting

Een sterk netwerk en goede algemene voorzieningen vormen een preventieve schil die bevordert dat inwoners kunnen (blijven) participeren, langer thuis kunnen blijven wonen en dat het beroep

op maatwerkvoorzieningen wellicht later of minder nodig zal zijn. Er zal een integrale visie worden ontwikkeld, gericht op het versterken van de positie van kwetsbare inwoners. Deze heeft betrekking op alle levensgebieden en is met name gericht op het versterken van de sociale infrastructuur. Hierin zijn zeer diverse thema's aan de orde. Zo valt te denken aan langer thuis wonen, de doorontwikkeling van woon-servicegebieden, eenzaamheid, digibetisme, algemeen vrijwilligersbeleid, geletterdheid, kwetsbaarheid en een vernieuwende rol voor de welzijnsorganisatie.

Verder zal er een stappenplan ontwikkeld worden om Steenwijkerland tot dementievriendelijke gemeente te maken. Hierbij wordt nauw afgestemd met betrokken partijen en vrijwilligers. Tot slot zal er een integrale aanpak ontwikkeld worden met het gebiedsteam, het CJG en de IGSD voor armoedebeleid (inclusief schuldhulpverlening). Ook de ketenpartners zullen hierbij betrokken worden.

Sociale samenhang in de buurt

Sociale samenhang is een belangrijk kenmerk van een sterke samenleving – en een voorwaarde om de beweging naar voren te realiseren. Er bestaat geen eenvoudig en eenduidig meetinstrument waarmee de sociale samenhang in kaart kan worden gebracht. In 2015 zal onderzocht worden of en hoe we via de Omnibussenquête vragen kunnen toevoegen die een indicatie geven van de sociale samenhang. Doel hiervan is de gebieden signaleren waar de sociale samenhang daalt. Op die plekken zal de gemeente een stimulerende en faciliterende rol spelen.

Belangrijke activiteiten die de komende tijd zullen plaatsvinden zijn een evaluatie van Vitale dorpen in 2016 en het bepalen van het vervolgtraject hierop. In 2015 wordt de mogelijke bijdrage van de sportverenigingen aan de participatiesamenleving verkend en in 2016 uitgewerkt in een programma.

Ambitie: zorg voor en met elkaar

Solide maatwerkondersteuning						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Het rapportcijfer voor de tevredenheid over de maatwerkvoorzieningen* is 7,5 of hoger	2015	2018	7,5 Alle Wmo voorzieningen (2013)	≥7,0	≥7,3	≥7,5
Sluitend netwerk algemene voorzieningen**						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Een nog nader te bepalen % inwoners mist geen hulp- of ondersteuningsaanbod in Steenwijkerland	2015	2018	-	Nul- meting	N.a.v. nul- meting	N.a.v. nul- meting

* een maatwerkvoorziening is een voorziening die niet algemeen toegankelijk is. Om gebruik te kunnen maken van een maatwerkvoorziening is een beschikking van de gemeente nodig. De

gemeente neemt een besluit op basis van het onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de inwoner.

** een algemene voorziening is toegankelijk voor de doelgroep zonder een uitgebreid onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de inwoner.

Ambitie: gezond en veilig opgroeien

Goede start voor ieder kind & Kans op ontwikkeling voor ieder kind

De ambities op het gebied van 'gezond en veilig opgroeien' staan voor het jaar 2016 verwoord in de jeugdagenda 'JONGTALENT telt'. Deze agenda is in 2011 opgesteld. Met de transitie van de Jeugdzorgtaken is het jeugddomein ingrijpend van karakter veranderd. In de jaren 2015 en 2016 ligt de focus op het goed inregelen van de nieuwe taken. De subdoelen die bij deze fase horen staan verwoord onder het kopje 'toegankelijke voorzieningen'. In de loop van 2016 zal de jeugdagenda worden geëvalueerd en geherijkt in het licht van de transitie Jeugdzorg. Bij deze herijking zullen concrete (sub)doelstellingen voor de jaren vanaf 2017 worden geformuleerd.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Rijksbijdrage Inkomensdeel WWB	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de gemeentelijke begroting is een rijksbijdrage I-deel WWB geraamd van € 11.536.000. De bijdrage is vooralsnog voorlopig vastgesteld op een bedrag van € 10.930.000.
Wat zijn de oorzaken?	De bijdrage WWB is door het rijk lager vastgesteld.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort in de begroting van € 606.000. Vanaf het jaar 2016 is in de begroting al rekening gehouden met een lagere rijksbijdrage.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2015.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De rijksbijdrage is voorlopig vastgesteld. In september 2015 wordt de bijdrage definitief vastgesteld op basis van het daadwerkelijk landelijk gebruik van de WWB.. Dit kan afwijken van het nu gemelde budget.

Financiële mutatie 2: Aanpassing normbedragen WWB, loaw en loaz	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het gemiddeld aantal verstrekte WWB uitkeringen over het jaar 2015 (825) verandert niet. Hetzelfde geldt voor het aantal loaw (46) en loaz (5) uitkeringen. De normbedragen waarmee in de begroting rekening is gehouden, dienen wel te worden aangepast. De WWB van € 14.100 naar € 13.800, de loaw van € 15.000 naar € 14.100 en de loaz van € 15.000 naar € 15.150.
Wat zijn de oorzaken?	De hoogte van de normbedragen is o.a. afhankelijke van eventuele inkomsten en de gezinssamenstelling. De nieuwe bedragen zijn becijferd door de Igsd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Op de uitkeringen WWB ontstaat een voordeel van € 247.500 (825 x € 300). Op de uitkeringen loaw ontstaat een voordeel van € 41.400 (46 x € 900). Op de uitkeringen loaz ontstaat een nadeel van € 750 (5 x € 150).
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2015.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	In samenspraak met de Igsd wordt ook de begroting van deze organisatie aangepast aan de nieuwe ontwikkelingen.

Financiële mutatie 3: Apparaatskosten Igsd Steenwijkerland - Westerveld	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De apparaatskosten van de Igsd vallen met een bedrag van € 153.400 hoger uit dan geraamd.
Wat zijn de oorzaken?	Voornamelijk aanpassingen in de wet WWB, zoals invoering van de kostendelersnorm. Hierdoor moeten extra werkzaamheden worden verricht en is de post inhuur personeel verhoogd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Per saldo stijgen de apparaatskosten van de Igsd met een bedrag van € 153.400. Het aandeel van de gemeente Steenwijkerland hierin bedraagt € 115.050 (75%).
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2015.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 4: Krediet sportaccommodaties 2017	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Door een verschuiving in het programma Aanpassen van sportaccommodaties is eenmalig nadeel ontstaan in het jaar 2017 ter hoogte van € 4.020.
Wat zijn de oorzaken?	Binnen het krediet sportaccommodaties 2015 – 2018 is in de raadsvergadering van 17 maart 2015 besloten om een bedrag van € 67.000 over te hevelen van de jaarschijf 2018 naar de jaarschijf 2017.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat in het jaar 2017 een eenmalig nadeel van € 4.020 op de begrote kapitaalslasten.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting voor de jaarschijf 2017.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 5: Stichting zwembad De Waterwijck (2015)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het college heeft besloten om een onderzoek in te stellen naar de exploitatielasten van de zwembaden die vallen onder de verantwoordelijkheid van stichting de Waterwijck. Ook moet er noodzakelijk onderhoud gepleegd worden aan het zwembad tot een bedrag van € 80.000, terwijl er in de begroting maar een budget van € 12.000 beschikbaar is.
Wat zijn de oorzaken?	De stichting kampt met structurele tekorten. Onderzocht wordt of deze tekorten binnen de exploitatie teruggebracht kunnen worden. Aan het zwembad moet noodzakelijk onderhoud gepleegd worden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het onderzoek naar de hoogte van de exploitatielasten is begroot op een bedrag van € 10.000. Voor onderhoud is een extra bedrag benodigd van € 68.000. In de begroting is hier geen rekening meegehouden.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het aanpassen van de begroting 2015.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 6: Huuropbrengst de Buuzepolle te Giethoorn	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Tot 1 januari 2014 was Timpaan Welzijn huurder van het gebouw de Buuzepolle in Giethoorn. Besloten is om het gebouw te renoveren en in de nieuwe opzet te verhuren aan de grootste gebruiker, te weten de Stichting CWO Giethoorn. De nieuwe stichting betaalt, in tegenstelling tot Timpaan, geen huur voor het gebruik. Hierdoor ontstaat in de begroting een structureel nadeel van € 33.924.
Wat zijn de oorzaken?	Wijziging van de huurder en de verhuurvoorwaarden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel nadeel in de begroting van € 33.924.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

De feitelijke overheveling van zorgtaken naar de gemeente is zeer recent geschied. De voorbereidingstijd was krap. De focus bij de voorbereiding lag op het realiseren van een 'zachte landing' voor cliënten en op het inrichten van een toegang waar inwoners met vragen op het gebied van zelfredzaamheid, opvoeden en opgroeien terecht kunnen. Als onderdeel van de zachte landing zijn de indicaties van jeugdzorgcliënten van wie de indicatie voor 1 april afliep met drie maanden verlengd. Op die manier is tijd gecreëerd voor een zorgvuldig herindicatiegesprek. De toegang van zowel Wmo als Jeugd was op 1 januari zowel qua personeel als materieel ingericht. De belangrijkste werkprocessen zijn beschreven. Medewerkers zijn geschoold in de belangrijkste aspecten van de (nieuwe) lokale regelgeving op dit gebied (verordening, beleidsregels). De zeer krappe voorbereidingstijd heeft ertoe geleid dat de regelgeving niet getoetst kon worden aan casuïstiek. In de eerste maanden van 2015 blijkt dan ook dat de regelgeving en gemaakte werkafspraken niet voorzien in alle situaties. Waar nodig worden met werkafspraken de hiaten gevuld. Waar nodig zullen de werkafspraken leiden tot herziening van de regelgeving. De overdracht van cliëntgegevens is een langdurig en ondoorzichtig proces geweest (aangestuurd door het zorgkantoor, de VNG en de regio). Hierdoor heeft zeer lang basisinformatie ontbroken over het aantal cliënten dat valt onder het overgangsrecht.

Risico's:

- Mogelijke budgetoverschrijdingen bij de Jeugdzorg, mede tgv:
 - een GGZ-budget dat niet aansluit bij het feitelijke gebruik in 2014;
 - de geringe invloed van de gemeente op het zorgvolume bij GGZ (zie hierboven bij de ambitie 'gezond en veilig opgroeien')
 - geringe invloed van de gemeente op het zorgvolume bij verwijzingen van huisarts, medisch specialist en jeugdarts en bij jeugdhulp in het gedwongen kader.
 Daarnaast is onduidelijk hoe de vereveningsafspraken in de regio uitpakken voor Steenwijkerland.
- Teruglopende budgetten voor Wmo en Jeugdhulp ten gevolge van:
 - oplopende kortingen op het macrobudget
 - de invoering van het 'objectieve verdeelmodel'. De budgetten voor 2015 zijn gebaseerd op historisch gebruik. Vanaf 2016 wordt een 'objectief verdeelmodel' ingevoerd. Dit objectieve verdeelmodel kan positief, maar ook negatief uitpakken voor Steenwijkerland;
- Mogelijke btw-plichtigheid van de toegang: het is onduidelijk in welke gevallen de organisaties in de toegang (CJG, gebiedsteams) btw-plichtig zijn. Dit is een vraagstuk dat landelijk speelt.
- Onzekerheid over gebruik van de compensatieregeling Huishoudelijke Hulp. Het ontbeert aan benchmarkgegevens om een goede inschatting te maken van het verwachte gebruik van deze compensatieregeling.
- Mogelijk financieel risico beschermd wonen. Beschermd wonen is belegd bij de centrumgemeente Zwolle. Omdat de beschikbare rijksbudgetten beschermd wonen in de centrumgemeenteregio Zwolle ontoereikend zijn, is er regiobreed (14 gemeenten) een dreigend tekort van 2,6 miljoen. Meer centrumgemeenten kampen met dit probleem. De VNG en VWS hebben inmiddels afgesproken dat als er sprake blijkt te zijn van een macrotekort, VWS de verantwoordelijkheid draagt dat op te lossen. De regiogemeenten dragen bij in het tekort volgens reeds afgesproken verdeelsleutels.

- Extramuralisering van de zorg. Geleidelijk aan komen steeds minder mensen in aanmerking voor zorg in een intramurale setting. Dat betekent dat er meer mensen met een relatief zware zorgvraag een beroep zullen doen op gemeentelijke Wmo- en Jeugdwetvoorzieningen. Dit heeft financiële consequenties en consequenties voor de aard van de voorzieningen (zorg en qua wonen).
- Eventuele aantasting van de basisinfrastructuur in het sociaal domein tgv de noodzaak om te bezuinigen. De basisinfrastructuur bestaat uit voorzieningen (zoals de bibliotheek, peuterspeelzaalwerk, Scala, de Meenthe) en aanpakken (welzijnswerk, het beweegteam, vitale dorpen, aanpak voortijdig schoolverlaten, aanpak laaggeletterdheid). Deze voorzieningen en aanpakken bepalen de mogelijkheden voor inwoners (met en zonder beperkingen) om mee te doen in de samenleving en hebben daardoor een belangrijke preventieve functie. Op veel van deze voorzieningen is de afgelopen fors bezuinigd. Verdere aantasting van de basisinfrastructuur zal leiden tot een vermindering van de leefbaarheid en tot een groter beroep op dure zorgvoorzieningen.

5.4. Steenwijkerlanders zijn actief

Inleiding

Samen willen we aan het werk. Het is belangrijk dat iedereen aan het werk kan, waar mogelijk in ons eigen gebied. Het hebben van werk is van belang voor de economie en voor het sociaal domein. We zien met name kansen voor de vrijetijdseconomie. Samen met ondernemers-(organisaties) en de Regio Zwolle gaan we hier actief mee aan de slag.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015-2018

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Ambitie: Behoud en ontwikkeling werkgelegenheid in Steenwijkerland

Doelstelling		In 2015 streven we naar:	Prognose
Versterken ondernemers klimaat	Groei aantal arbeidsplaatsen en toeleiding	De werkloosheid op het niveau van de Regio Zwolle	✓

Ambitie: Meer kansen voor vrijetijdseconomie

Doelstelling		In 2015 streven we naar:	Prognose
Respect voor (landschappelijk e) omgeving	Toename werkgelegenheid in de recreatiesector	Tenminste 2.150 personen zijn werkzaam in de vrijetijdsector van Steenwijkerland	✓

Ambitie opgenomen in Programmabegroting 2015-2018: Vitaliteit en leefbaarheid centraal

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Landelijk gebied als 'promotor'	Economische vitaliteit in de kernen	Iedereen aangesloten	Tevredenheid Steenwijkerland als geheel een 7	✓

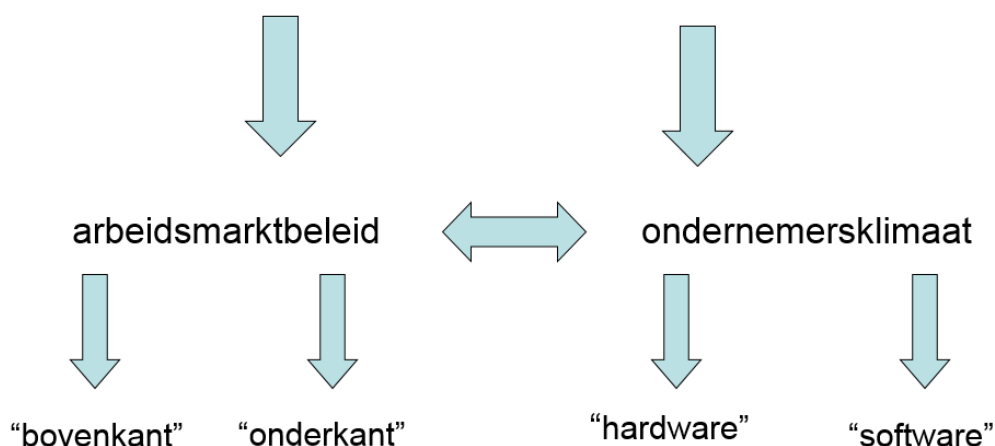
Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018

Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatste vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatste vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Breedband	✓	✓	✓	nee
Steenwijk Vestingstad	✓	✓	✓	nee
Van revitalisering bedrijventerreinen naar parkmanagement 3.0	✓	✓	✓	nee
Nationaal Park	✓	✓	✓	nee

Zoals onderstaande figuur weergeeft staat het behoud en stimuleren van de werkgelegenheid centraal bij het economisch beleid. Hiervoor zetten we in op het ondernemersklimaat en het arbeidsmarktbeleid.

Algemeen doel economisch beleid Steenwijkerland:

Behoud en stimuleren werkgelegenheid

Bij het ondernemersklimaat kijken we naar de hardware en de software. De hardware richt zich o.a op investeringen op bedrijventerreinen. Zo wordt onder de noemer Parkmanagement 3.0 een vervolg gegeven aan de onlangs afgeronde fysieke revitalisering van de bedrijventerreinen (samen voor drie sterren). Immer een goed ondernemersklimaat vraagt structurele aandacht voor de bedrijventerreinen. Naast de fysieke maatregelen vormt de software een belangrijke peiler voor het ondernemersklimaat. Belangrijk onderdeel hiervan is de dienstverlening aan ondernemers. We zetten hierbij in op voorkantsturing. Het geven van een goed, integraal afgewogen advies aan het begin van het traject. Naast dienstverlening gaat het om relatiebeheer, netwerken en samenwerking. Zo zal, onder andere in het kader van arbeidsmarktbeleid, de samenwerking met de Regio Zwolle worden geïntensiveerd. Na een voorzichtige start is nu het moment om hier actief aan te werken om de doelstellingen voor het behoud en ontwikkelen van de werkgelegenheid te kunnen realiseren. Werkgelegenheid is immers een regionale aangelegenheid. Ook de samenwerking met de BCS wordt geïntensiveerd, binnen het eerder genoemde Parkmanagement 3.0.

Versterken ondernemersklimaat						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Revitalisering bedrijventerreinen "2.0" is omgezet in duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van de gebieden.	2015	2015	Evaluatie 'Samen voor 3 Sterren'	40% afspraken uitgevoerd	80% afspraken uitgevoerd	100% afspraken uitgevoerd

Ondernemers zijn tevreden over het ondernemersklimaat	2015	2018	Ondernemers-klimaat wordt nog niet gemeten. Dit jaar gaan we meetinstru-menten ontwikkelen.	Nul-meting	N.a.v. nulmeting	N.a.v. nulmeting
---	------	------	---	------------	------------------	------------------

Een versterking van het ondernemersklimaat moet er mede toe leiden dat we als gemeente bedrijven naar onze gemeente halen. Bedrijven die werkgelegenheid met zich meebrengen. Dit betekent dat we niet alleen focussen op het aantal bedrijven maar ook op de grootte en het saldo van vestigende en vetrekkende bedrijven in Steenwijkerland.

Groei aantal arbeidsplaatsen en toeleiding						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Plaatsen mensen met een arbeidsbeperking (ex-Wajong en Wsw)	2015	2018	Ontwikkelen norm in 2015	X plaatsingen o.b.v. te bepalen norm.		
Jaarlijks stromen gemiddeld 50 personen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de WWB naar betaald werk.	2015	2018	-	50	50	50
Alle cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt verrichten naar vermogen een tegenprestatie voor hun uitkering in de vorm van vrijwilligerswerk, mantelzorg of anderszins maatschappelijk nuttige activiteiten.	2015	2018	-	85%	95%	100%
Efficiënte en robuuste uitvoering van de participatiewet	2015	2016	Samenwerking met Westerveld	Onderzoek naar de haalbaarheid van samenwerking met Meppel, Westerveld, Zwartewaterland en Staphorst	-	Effectuering van de samenwerking
Het werkloosheidspercentage in de gemeente Steenwijkerland (10,6%, bron UWV) groeit dichtertoe naar het werkloosheidspercentage in de Werkbedrijf regio Zwolle* (bron UWV 9,0%,)	2015	2018	1,6% Dec 2014	<1,6%	N.a.v. 2016	N.a.v. 2017

*Het werkbedrijf regio Zwolle, eerder de IJsselvechtstreek, bevat de volgende gemeenten: Dalfsen, Hardenberg, Hattem, Heerde, Kampen, Meppel, Oldebroek, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, Zwartewaterland en Zwolle.

Om de werkgelegenheid en het ondernemersklimaat verder te bevorderen wordt in samenwerking met de sub regio (Meppel, Westerveld en Staphorst) de werkgeversdienstverlening geïntensiveerd. Deze aanpak moet leiden tot meer plaatsingen van werkzoekenden op de arbeidsmarkt.

Een extra mogelijkheid die er ligt in het kader van werk en inkomen is het basisinkomen. Op dit moment wordt bij meer gemeenten via pilots in ons land geëxperimenteerd met dit zogeheten basisinkomen. Wij gaan de komende tijd kijken bij deze gemeenten en hun pilots. Mochten de pilots hiertoe aanleiding geven dan gaan we onderzoeken of dergelijke experimenten ook in onze gemeente mogelijk zijn.

Tot slot is een belangrijke activiteit bij onze ambitie van een groei in het aantal arbeidsplaatsen het opstellen en uitvoeren van een werkgelegenheidsplan, waarin ook de arbeidsparticipatie voor mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt veel aandacht krijgt.

Ambitie: meer kansen voor de vrijetijdseconomie

Respect voor (landschappelijke) omgeving

Bij majeure nieuwe investeringen wordt nadrukkelijk en structureel getoetst op de invloed op de landelijke omgeving. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving. Dit geeft mogelijkheden voor sociaaleconomische ontwikkelingen in het buitengebied, mits die bijdragen aan een versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Investeringen in de stadsranden die het beleven van het landschap versterken worden gestimuleerd en ondersteund. Hierbij wordt o.a. gedacht aan de stadsranden van Vollenhove en Blokzijl.

Toename werkgelegenheid in de recreatiesector						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
We streven naar een groei van het aantal arbeidsplaatsen in de recreatiesector.	2016	2018	2070 werkzame personen in de vrijetijdsector	2% groei	2% groei	2% groei
We streven naar een jaarlijkse toename van het aantal arbeidsplaatsen in de recreatiesector voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	2016	2018	Momenteel geen zicht op het aantal plaatsen.	25	25	25

De werkgelegenheid binnen de gemeente is afhankelijk van veel zaken zoals bijvoorbeeld de (inter)nationale economie. De gemeente heeft wel mogelijkheden (toeristische) ontwikkelingen te stimuleren, te faciliteren en de voorwaarden daarvoor te scheppen. We streven naar een jaarlijkse groei van het aantal arbeidsplaatsen in Steenwijkerland van 2%, ook in de recreatiesector. Daarnaast streven we er, binnen onze mogelijkheden, naar om jaarlijks 100 arbeidsplaatsen te

realiseren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vijfentwintig hiervan moeten er per jaar gerealiseerd worden in de recreatiesector.

Samen met onze gebiedspartners werken we aan de toeristische ontwikkeling van de gemeente. In het kader van de transitie van het Nationaal Park Weerribben-Wieden in 2015 willen we deze samenwerking verder gaan verbreden en versterken. Het blijft altijd zaak om te bekijken of ons toeristisch beleid beantwoordt aan de vraag vanuit de markt. Om deze reden zullen we in 2015 onderzoeken of de beoogde invulling van de gele gebieden (op basis van het Gebiedsperspectief Noordwest Overijssel) herijkt moet worden.

Ambitie: vitaliteit en leefbaarheid centraal

Landelijk gebied als promotor						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Nationaal Park Weerribben Wieden is een door gebiedspartners gedragen zelfstandige gebiedsentiteit	2015	2016	Er is geen sprake van een toekomstbestendig en gedragen entiteit, gebiedsproces NP WW nieuwe stijl is gestart	Gebiedsproces wordt afgerond en gewenste gebiedsentiteit is met gebiedspartners vastgesteld	NP WW nieuwe stijl is afhankelijk van het proces gevormd en operationeel	NP WW nieuwe stijl is afhankelijk van het proces gevormd en operationeel
Nominatie van Koloniën van Weldadigheid voor aanwijzing tot Unesco Werelderfgoed	2016	2018	Concept nominatiedossier gereed	Definitief nominatiedossier gereed	Het Rijk heeft het nominatiedossier ingediend bij Unesco	Positieve aanwijzing door Unesco en breed draagvlak voor Werelderfgoed
Toename van het aantal groen/blauwe diensten	2016	2018	-	Afspraken voor nieuwe contracten met ambitie van 10% groei in 2018 t.o.v. 2015	Uitvoering van afspraken	10% groei in aantal contracten t.o.v. 2015

Als voorbereiding op de toekenning van de Koloniën van Weldadigheid tot Werelderfgoed zal naast de gevraagde input voor het nominatiedossier, de inwoners van het gebied middels informatieavonden op de hoogte worden gehouden en worden betrokken bij het dossier. Tevens vindt er regelmatig overleg plaats met het plaatselijk belang Willemsoord e.o. en wordt er regelmatig in de dorpskrant van Willemsoord geschreven over de voortgang van het dossier.

Het uitvoeren van de groene diensten kunnen we niet alleen en zal in nauwe samenwerking met de provincie Overijssel plaatsvinden. Ook in financiële zin zullen wij alleen investeren als ook de provincie een financiële bijdrage zal leveren.

Tot slot komen we als gemeente in aanmerking voor een pilot Omgevingsplan Buitengebied. Dit Omgevingsplan wordt in 2017 gerealiseerd.

Economische vitaliteit en leefbaarheid in de kernen						
Subdoelen	Aanvangs - jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Investerings in leefbaarheid vergroten (m.b.v. investeringen Leader programma).	2015	2018	Leaderstructuur wordt voorbereid en geïmplementeerd	Leaderstructuur met lokale actiegroep is geïnstalleerd.	Realiseren investerings-programma module 2017	Realiseren investerings-programma module 2018
Ruimte voor herbestemming leegstand vastgoed	2015	2018	0	3 à 4	3 à 4	3 à 4

Bij bovenstaand doel wordt ingezet op het versterken van de kernen Steenwijk, Oldemarkt en Vollenhove. Samen met ondernemers, bewoners en de gemeente wordt een integrale visie voor de binnenstad opgesteld. Vestingstad is daarbij het centrale thema. Op basis van de visie wordt een uitvoeringsagenda opgesteld. Op deze agenda komen investeringsprojecten te staan die de binnenstad zullen versterken. Het Steenwijkerdiep is hieraan gelieerd, maar maakt geen deel uit van de op te stellen visie. Bij een gunstige economische conjunctuur en/of belangstelling vanuit de markt, kortom als zich kansen voordoen, haken wij aan op mogelijke ontwikkelingen m.b.t. het Steenwijkerdiep. Voor Oldemarkt wordt een masterplan opgesteld, met een uitvoeringstermijn van 2016 t/m 2018.

Iedereen aangesloten						
Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Nulsituatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Buitengebied Steenwijkerland ontsloten met snel internet.	2016	2018	Verkennen draagvlak en organisatievorm	Eerste businesscase rond en uitgewerkt	Start uitrol	Nader te bepalen

We beseffen dat de gemeente de uitrol van snel internet in het buitengebied niet alleen kan realiseren. Een belangrijke rol wordt toegedeeld aan de burgerinitiatieven. Uit de gehouden informatiebijeenkomsten blijkt dat er een grote belangstelling is voor snel internet. Na het verkennen van dit draagvlak en het neerzetten van een goede structuur en organisatievorm voor de uitrol worden businesscases opgesteld en uitgewerkt. Na de bepaling van de prijs kan afhankelijk van de animo met de uitrol worden gestart.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma
Actualiteiten: 2015 is een overgangsjaar voor de Regio Zwolle. In een toekomstverkenning en een werkplan worden de ambities en de koers uitgezet. Inzet is om – ondanks de goede resultaten van de Regio – er een tandje bij te doen. Zowel in doelstellingen, activiteiten en financiële middelen. Nationaal park (NP): de regierol voor NP nieuwe stijl is door de gemeente opgepakt. Er is in een gebiedsbijeenkomst draagvlak geconstateerd voor een verdere ontwikkeling. Met de gebiedspartners wordt

de aanpak verder uitgewerkt en voor de zomer voorgelegd aan de raad. Het NP wordt ondertussen voortgezet.

Leader: de nieuwe periode leader wordt voorbereid en afhankelijk van de definitieve toekenning zal vanaf 1 oktober 2015 de nieuwe periode starten.

Investerings waterrecreatie : de raad heeft in februari een besluit genomen over een grote investeringsimpuls voor de waterrecreatie in SWL in 2015/2016.

Gele gebieden: in het 2^e kwartaal wordt een voorzet gedaan over de verdere aanpak van de gele gebieden.

Risico's:

We beseffen dat de economie nog kwetsbaar is en dat een lokale overheid geen banen creëert. We faciliteren daarom initiatieven en dragen zorg voor een goed ondernemersklimaat.

Inleiding

Een sobere, transparante en doelmatige besteding van gemeentelijke gelden. Daar staan we voor. Tegelijkertijd willen we meer bewegingsruimte binnen de gemeentelijke financiën om zo flexibel op toekomstige ontwikkelingen in te kunnen spelen. Omdat we na 2015 geen materieel sluitende begroting kunnen presenteren, zijn we in 2015 gestart met een omvangrijke bezuinigingsoperatie. Het jaar 2015 staat in het teken van de concretisering en implementatie van de agenda voor de toekomst. Daarbij richten we ons op de thema's Dienstverlening, Participatie, Interne organisatie en Samenwerking. Op het terrein van informatiebeveiliging zullen we in 2015 de eerste stappen ondernemen om in 2020 te voldoen aan de baseline informatiebeveiliging gemeenten.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015-2018

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Ambitie: Verantwoorde gemeentelijke financiën

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
grooting	meerdere	Sluitende	Een lastenverhoging die niet meer dan trendmatig is	✓
transparant	Wendbaar en	Wendbaar en		

Ambitie: Wendbare bedrijfsvoering

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
organisatie	Kwaliteit van de	Risicomanagement	In 2015 vinden geen integriteitsschendingen plaats en zijn er geen meldingen schending informatievoorziening	■
			Een rapportcijfer voor de gemeentelijke organisatie van 6,5	✓
meerwaarde	Samenwerking met	meerwaarde		

Toelichting op de afwijking van de prognose :	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De afwijking betreft het onderdeel 'meldingen van schending informatievoorziening'. Er is melding van de schending van de vertrouwelijkheid van informatie.
Wat zijn de oorzaken?	De regio (leerplicht) heeft bestanden ontvangen van DUO met daarin ook gegevens van Steenwijkerlandse leerlingen. Binnen het systeem van de regio is dit niet goed ingericht.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De doelstelling kan niet meer worden gehaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen
Welke maatregelen stellen we voor?	Contact met de regio over inrichting systemen.

Perspectief 2016-2019

Ambitie: Verantwoorde gemeentelijke financiën

Sluitende meerjarenbegroting						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
De uitgaven en inkomsten zijn inclusief bezuinigingsmaatregelen structureel en reëel in evenwicht	2015	2018	Bezuinigingsrichtingen in beeld, concrete maatregelen niet	De uitgaven en inkomsten zijn inclusief bezuinigingsmaatregelen structureel en reëel in evenwicht	De uitgaven en inkomsten zijn inclusief bezuinigingsmaatregelen structureel en reëel in evenwicht	De uitgaven en inkomsten zijn inclusief bezuinigingsmaatregelen structureel en reëel in evenwicht
Wendbaar en transparant						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Netto schuldquote ≤ XX% (begrotingsbasis)	2015	2018	2015: 77%	Normen nader in te vullen bij de programmabegroting		

Een goede bedrijfsvoering draagt bij aan de realisatie van de gestelde doelstellingen. Hiervoor is het dus van belang dat de inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. Ook is het belangrijk, onder meer om wendbaar te zijn, dat onze schulden niet te hoog zijn. Om dit te monitoren hanteren we een schuldquote. De netto schuldquote is een goed kengetal om de hoogte van de schulden als aandeel van de inkomsten van een gemeente te beoordelen. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger de inkomsten des te meer schuld de gemeente kan aangaan. De komende tijd gaan we bekijken wat de normen voor de komende jaren worden.

Onder dit hoofddoel valt tevens dat wij er naar streven de verhoging van rioolrechten, afvalstoffenheffing en onroerendezaakbelastingen gemiddeld niet meer dan trendmatig te laten zijn. Op deze manier proberen wij de burger te ontzien.

Ambitie: Wendbare bedrijfsvoering

Samenwerking met meerwaarde						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Inkoop efficiënt en robuust georganiseerd	2015	2018	Gesprekken met andere gemeente m.b.t. samenwerking inkoop	Inkoop in een nader te bepalen organisatievorm met één of meer andere gemeenten	Inkoop in een nader te bepalen organisatievorm met drie of meer gemeenten	Norm 2017
Uitvoering BGT efficiënt en robuust georganiseerd	2015	2016	Geen samenwerking met andere gemeenten op gebied van basisregistraties	BGT met Zwartewaterland operationeel.	-	-
Verminderen kwetsbaarheid op het gebied van ICT	2015	2016	Uitwijk in ontwikkeling.	Uitwijk met Meppel operationeel.	-	-

We zoeken op verschillende onderwerpen de samenwerking met andere gemeenten. Hierdoor kunnen we de kwaliteit verhogen, de efficiency vergroten, en de kwetsbaarheid (bij solo-functies) beperken.

Risicomanagement						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Beheersing van interne werkprocessen (zelfcontrolerend)	2015	2018	9 processen	11 processen	12 processen	13 processen
Informatiebeveiligingsrisico's geminimaliseerd	2015	2020; 5 jaren plan	Start implementatie Informatiebeveiligingsplan	Planning informatie-beveiligings-plan 2016 uitgevoerd	Planning informatie-beveiligings-plan 2017 uitgevoerd	Planning informatie-beveiligings-plan 2018 uitgevoerd

Risicomanagement is een kernonderdeel van een goede bedrijfsvoering. Van de 29 interne werkprocessen die gecontroleerd worden, wordt dit in negen gevallen zelf door de afdelingen uitgevoerd. Dit aantal groeit de komende jaren naar dertien. Daarnaast heeft de informatiebeveiliging permanente aandacht.

Kwaliteit van de organisatie						
Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Nul situatie	Norm 2016	Norm 2017	Norm 2018 en verder
Rapportcijfer gemeentelijke organisatie 6,5	2015	2018	6,3	6,5	Norm 2016	Norm 2016
Er is een dynamische, plezierige en gezonde werkomgeving	2015	2018	(2014) Medewerkers-tevredenheid 7,1 (2014) Ziekteverzuim 4,6%	Medewerkers-tevredenheid $\geq 7,5$ Ziekteverzuim $< 4,5\%$	Medewerkers-tevredenheid $\geq 7,5$ Ziekteverzuim $< 4,5\%$	Medewerkers-tevredenheid $\geq 7,5$ Ziekteverzuim $< 4,5\%$
Geen integriteits-schendingen	2015	2018	Geen integriteits-schendingen	Geen integriteits-schendingen	Norm 2016	Norm 2016
Een evenwichtige leeftijdsopbouw van de organisatie	2015	2016	11 medewerkers onder de 30 jaar (2015)	Instroom van 4 medewerkers onder de 30 jaar	-	-

Afgelopen jaar hebben we de toekomstagenda vastgesteld. In het kader daarvan werken we aan de vergroting van de kwaliteit van de organisatie en de ontwikkeling van onze medewerkers. Aan de hand van vier kernthema's: participatie, dienstverlening, samenwerking en interne dienstverlening, pakken we een groot aantal activiteiten op om deze ontwikkeling vorm te geven.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Verhuizing college naar Vendelweg	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Verhuizing van het College van B en W van Rams Woerthe naar de locatie aan de Vendelweg is aan de orde. De kosten voor deze verhuizing bedragen ca. € 200.000 en zijn opgebouwd uit o.a. bouwkosten, interieur en verhuiskosten.
Wat zijn de oorzaken?	In de begroting is weliswaar rekening gehouden met een as. verhuizing, maar daar zijn geen kosten aan verbonden.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Deze verhuizing heeft tot doel om de afstand tussen bestuur en ambtelijk apparaat fysiek te verkleinen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er zal incidenteel geïnvesteerd moeten worden, maar aan de andere kant zal er sprake zijn van efficiënter werken. Herschikking bestuursondersteuning, inzet facilitair en tijdsbesparing (vergaderingen).
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting voor 2015 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Randvoorwaarde voor deze verhuizing en investering is de verkoop van Rams Woerthe en de datum waarop dat zal plaatsvinden.

Financiële mutatie 2: Forensenbelasting	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De inkomsten uit de forensenbelasting zullen structureel moeten worden verlaagd tot € 800.000.
Wat zijn de oorzaken?	De groep objecten (stacaravans en 2 ^e woningen) zijn onderhevig aan aantallen en een lagere WOZ-waarde.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Gevolg is dat een bedrag van € 55.000 structureel minder aan inkomsten wordt verwacht vanaf 2015.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet te voorzien.

Financiële mutatie 3: Elektronische publicaties in gemeentebld	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Door gebruik te maken van de webapplicatie van de Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties (GVOP) op basis van wettelijke voorschriften ontstaat een structureel nadeel.
Wat zijn de oorzaken?	Met ingang van 1 januari 2014 moeten algemeen verbindende voorschriften wettelijk elektronisch worden uitgegeven. Om hieraan te voldoen is een webapplicatie noodzakelijk.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is geen structureel budget voor beschikbaar. Daarom ontstaat een structureel nadeel van € 10.600.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen en een structureel bedrag te ramen van € 10.600 voor de webapplicatie.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 4: Vennootschapsbelasting (VPB)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Eenmalige kosten voor de implementatie van de Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen van € 20.000 en structurele lasten vanaf 2016 van € 4.321 voor aanpassing en in het financiële pakket.
Wat zijn de oorzaken?	Invoering van de Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen per 1 januari 2016.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Nadelig effect van € 20.000 in 2015 en vanaf 2016 jaarlijks € 4.321.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Naar verwachting zal de Wet modernisering Vpb-plicht voor overheidsondernemingen in 2015 door de Eerste Kamer worden goedgekeurd.

Financiële mutatie 5: Vrijval voorziening pensioenvoorziening wethouders	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd in 2015, kan een voormalig wethouder niet meer van de mogelijkheid gebruik maken om over te stappen naar een ander pensioenfonds.
Wat zijn de oorzaken?	Het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalig valt een bedrag van € 362.000 vrij ten gunste van het resultaat 2015.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 6: Dotatie voorziening pensioenvoorziening wethouders	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Jaarlijks wordt een bedrag in de voorziening pensioenverplichtingen wethouders gestort om de (voormalig) wethouders op grond van de APPA regeling in de gelegenheid te stellen gebruikt te maken van de mogelijkheid om opgebouwd pensioen over te brengen naar een pensioenfonds.
Wat zijn de oorzaken?	De afgelopen jaren is de dotatie ruim lager dan begroot. Dit vanwege de samenstelling van het college, de leeftijdsopbouw van de collegeleden en de rekenrente. De berekening van de dotatie is gebaseerd op een externe berekening.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Voor de jaren 2015/ 2016/2017 is de dotatie naar verwachting € 80.000 lager en vanaf 2018 € 100.000 lager dan begroot.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 7: Algemene uitkering septembercirculaire	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de septembercirculaire worden de ontwikkelingen van de Algemene uitkering weergegeven. Financiële effecten van verschillende onderdelen zijn verwerkt: accresontwikkeling 2014-2018, uitkeringsbasis, plafond BTW compensatiefonds.
Wat zijn de oorzaken?	Jaarlijkse bijstellingen , wijzigingen, mutaties van de Algemene uitkering als gevolg van rijksbeleid.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Op korte termijn geen. Wel moet rekening gehouden worden met financiële mutaties in de Algemene uitkering die gevolgen zullen hebben voor de begroting van de gemeente Steenwijkerland.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	2015 nadeel € 279.804 2016 voordeel € 104.713 2017 voordeel € 359.628 2018 voordeel € 607.601
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De Algemene uitkering zal het komende jaar/ komende jaren meerdere mutaties ondergaan met name als het gaat om de decentralisatie van rijkstaken (3D's).

Financiële mutatie 8: Algemene uitkering decembercirculaire (CJG)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de decembercirculaire is de herverdeling van de CJG (Centrum Jeugd en Gezin) opgenomen en financieel vertaald.
Wat zijn de oorzaken?	Stopzetting van deze decentralisatie-uitkeringen en opname in de Algemene uitkering.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Op korte termijn geen. Wel moet rekening gehouden worden met financiële mutaties in de Algemene uitkering die gevolgen zullen hebben voor de begroting van de gemeente Steenwijkerland.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	2015 nadeel € 34.752 2016 nadeel € 34.140 2017 nadeel € 37.202 2018 nadeel € 45.775
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Zie vorige mutatie no 7.

Financiële mutatie 9: Algemene uitkering decembercirculaire (suppletie BAG)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de decembercirculaire wordt de gemeente Steenwijkerland voor 3 jaar gecompenseerd voor de financiële nadelen van de aanpassing van de BAG. (Basisregistratie Adressen en Gebouwen)
Wat zijn de oorzaken?	Gemeenten met kazernes zijn op grond van de wijzigingen in de BAG financieel gekort op de Algemene uitkering. Ter compensatie is een suppletie-uitkering toegekend, met een aflopend financieel effect. (3 jaar)
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Op korte termijn geen. Wel moet rekening gehouden worden met financiële mutaties in de algemene uitkering die gevolgen zullen hebben voor de begroting van de gemeente Steenwijkerland.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	2015 voordeel € 217.470 2016 voordeel € 122.913 2017 voordeel € 60.539 2018 Nihil
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Zie vorige mutatie no 8.

Financiële mutatie 10: Waterschapslasten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2014 heeft waterschap Reest en Wieden een wijziging in de tarievenstructuur doorgevoerd. Voor oppervlakte wegen wordt nu ook waterschapslasten geheven. De kosten voor de gemeente bedragen structureel € 50.000 meer.
Wat zijn de oorzaken?	Wijzigingen in de tarievenstructuur bij waterschap Reest en Wieden
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Financieel nadeel van € 50.000 structureel
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 11: Dividenduitkering Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Aanpassen raming dividenduitkering BNG met € 90.773.
Wat zijn de oorzaken?	De economische omstandigheden en de vele nieuwe wet- en regelgeving waarmee de belangrijkste klanten van de bank worden geconfronteerd hebben geleid tot terughoudendheid ten aanzien van nieuwe investeringen en daarmee tot een daling van de klantvraag. De bank heeft dan ook over 2014 een lagere nettowinst gerealiseerd. Een gevolg van een lagere nettowinst is een lagere dividenduitkering voor de aandeelhouders.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Financieel nadeel van € 90.773 structureel.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 12: Dividenduitkering Enexis Holding N.V.	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Aanpassen raming dividenduitkering Enexis Holding N.V. met € 25.378.
Wat zijn de oorzaken?	Enexis heeft over 2014 een hogere nettowinst gerealiseerd, waardoor de aandeelhouders een hogere dividenduitkering ontvangen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Financieel voordeel van € 25.378 structureel.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen
--	------

Financiële mutatie 13: Dividenduitkering Vitens N.V.	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Aanpassen raming dividenduitkering Vitens N.V. met € 20.370.
Wat zijn de oorzaken?	Vitens heeft over 2014 een hogere nettowinst gerealiseerd, waardoor de aandeelhouders een hogere dividenduitkering ontvangen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalig een financieel voordeel van € 20.370.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 14: Doorbelasting i.v.m. regionalisatie gemeentelijke brandweer	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een financieel nadeel voor de begroting van € 59.492 in 2015, vanaf het jaar 2016 € 60.250
Wat zijn de oorzaken?	Door de regionalisatie van de gemeentelijke brandweer vanaf het jaar 2014 is er bij de doorbelasting van de diverse bedrijfskosten een nadelig herverdeeldeffect ontstaan.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een structureel nadeel: € 59.492 in 2015, vanaf het jaar 2016 € 60.250.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting structureel aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 15: Gesloten huishoudingen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een financieel nadeel voor de begroting van € 9.903, € 9.146, € 10.122, € 10.482 en € 10.373 voor 2015 tot en met 2019
Wat zijn de oorzaken?	Er is sprake van minder personeel dat wordt doorbelast naar het product huishoudelijk afval.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een structureel nadeel van € 9.903 in 2015, € 9.146 in 2016, € 10.122 in 2017, € 10.482 in 2018 en € 10.373 in 2019.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting structureel aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 16: Diversen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Kleine aanpassing , met name salarisontwikkelingen B&W.
Wat zijn de oorzaken?	Autonome ontwikkelingen besluiten ministerie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De lasten zijn 2015 € 1.119 lager en ingaande 2016 € 1.851 hoger.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 17: Aanpassing raming salarissen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de programmabegroting is een raming opgenomen voor verwachte loontontwikkelingen en sociale lasten. Inmiddels is er een nieuwe CAO (2013-2015) voor gemeentelijk personeel tot stand gekomen en zijn de sociale lasten voor 2015 bekend.
Wat zijn de oorzaken?	De in de begroting opgenomen raming is te hoog in vergelijking met de in de CAO opgenomen salarismaatregelen en de ontwikkeling van de sociale lasten. Het voordeel bij de sociale lasten wordt met name veroorzaakt door een verlaging van de ABP premies.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het voordeel voor de programmabegroting bedraagt: 2015: € 312.717; 2016: € 267.555; 2017 en volgende jaren: € 267.197.
Welke maatregelen stellen we voor?	Geen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie 18: Dividenduitkering N.V. Rova Holding.	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Aanpassen raming dividenduitkering N/V. Rova Holding met € 10.873.
Wat zijn de oorzaken?	De Rova heeft over 2014 een hogere nettowinst gerealiseerd, waardoor de aandeelhouders een hogere dividenduitkering ontvangen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalig een financieel voordeel van € 10.873.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma
<u>Actualiteiten:</u> Met ingang van 2015 heeft de eerste tranche van het groot onderhoud van het gemeentefonds plaatsgevonden. Het groot onderhoud heeft geleid tot herverdeeffecten. Deze zijn in de programmabegroting verwerkt. Met ingang van 2016 vindt de tweede en laatste tranche plaats. Het betreffen de taakvelden werk en inkomen, brandweer en rampenbestrijding, onderwijshuisvesting en volkshuisvesting. <u>Risico's:</u> Het ministerie van BZK heeft in maart van dit jaar de voorlopige resultaten van de tweede tranche voor groot onderhoud van het gemeentefonds bekend gemaakt. In de mei circulaire worden de definitieve bedragen opgenomen. Er is op dit ogenblik nog veel discussie over de uitkomsten van deze tweede tranche. In hoeverre dit leidt tot gewijzigde uitkomsten is nu nog niet aan te geven. Bij de samenstelling van deze perspectiefnota is op basis van de voorlopige resultaten rekening gehouden met een voordeel voor de gemeente Steenwijkerland van ruim € 750.000. Naast deze mogelijke herverdeeffecten ontstaan nog herverdeeffecten doordat de te ontvangen decentralisatie uitkeringen voor de jeugd en de WMO niet langer worden gebaseerd op historische gegevens, maar worden gebaseerd op een objectief verdeelmodel. In de van het rijk te ontvangen mei circulaire wordt nadere informatie over vorengenoemde onderwerpen verstrekt.

6. Financieel beeld

In dit hoofdstuk bieden wij u op het hoogste niveau inzicht in het verloop van het begrotingssaldo.

De structurele en incidentele budgetafwijkingen zijn nader gespecificeerd in bijlage 9.2. Per saldo geeft de perspectiefnota alleen voor de jaarschijf 2016 een klein structureel nadeel van afgerond

€ 20.000. De overige planjaren sluiten met een positief structureel saldo.

Voor de jaren 2015 tot en met 2017 zijn er echter nog wel incidentele middelen benodigd tot een bedrag van € 2.137.647.

Bij de berekening van het saldo is ervan uitgegaan dat de in de Programmabegroting 2015-2018 opgenomen bezuinigingstaakstellingen voor de jaren 2016, 2017, 2018 en volgende jaren van resp.

€ 0,25, € 1,1 en € 3,0 mln. worden gerealiseerd. In onderstaande paragraaf treft u een specificatie van de begrotingspositie van de gemeente Steenwijkerland aan.

6.1. Begrotingspositie

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo Programmabegroting 2015-2018	75.401	80.304	75.838	90.763	90.763
Diverse begrotingswijzigingen:					
Kapitaallasten laadkleppen vrachtauto (raad 28 oktober 2014, Najaarsnota 2014)	-5.525	-5.350	-5.175		
Trendmatige aanpassing ozb (raad 9 december 2014)	19.726	19.726	19.726	19.726	19.726
Verhoging budget accountantscontrole (raad 13 januari 2015)	-5.500	-5.500	-5.500	-5.500	-5.500
Overige mutaties:					
Budgetafwijkingen (structureel)	-252.257	-89.485	98.659	297.161	297.270
Budgetafwijkingen (incidenteel)	-542.657	-	-4.020	-	-
Prijscompensatie +/- 1,25% (uitgaven)		367.000	357.000	356.000	357.000
Prijscompensatie +/- 1,25% (inkomsten)		-153.000	-154.000	-155.000	-155.000
Areaaluitbreidingen (exclusief riolering)		-39.455	-39.455	-39.455	-39.455
Lonen en sociale lasten 2,5% + periodieke verhogingen 2019		-513.500	-497.400	-487.600	-612.600
<u>Algemene uitkering gemeentefonds:</u>					
Compensatie prijzen en lonen		257.883	256.848	254.515	255.030
Hoeveelheidsverschillen	281.145	157.776	243.586	145.661	241.188
Herverdeeleffect groot onderhoud, tweede fase		555.000	772.000	772.000	772.000
Aanpassing jaarschijf 2019					27.775
Decentralisatieuitkering 3 D's					-303.568
Aanpassing budget jeugdzorg					-13
Aanpassing budget Participatiewet					301.327
Aanpassing budget AWBZ					2.254
Hoeveelheidsverschillen onderwijshuisvesting	55.902	40.903	6.323	-67.626	-93.742
Storting/ onttrekking reserve Onderwijshuisvesting	-55.902	-40.903	-6.323	67.626	93.742
Bestedingsplan 2016-2019:					
Structureel		-851.400	-777.815	-722.730	-621.645

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Dekking vanuit beschikbare budget voor nieuw beleid		200.000	200.000	200.000	200.000
Incidenteel		-264.470	-1.326.500	-	-
Saldo (- = negatief)	-429.667	-284.471	-786.208	725.541	826.552

Dekking incidentele budgetten.

Voor zover er sprake is van incidentele budgetten zijn wij voornemens deze ten laste van de Algemene reserve vrij besteedbaar te brengen. In onderstaande tabel treft u van deze incidentele budgetten een specificatie aan.

Onderstaande incidentele budgetten dekken uit reserves:	2015	2016	2017	2018	2019
Budgetafwijkingen (incidenteel)	-542.657	-	-4.020	-	-
Bestedingsplan (incidenteel)	-	-264.470	-1.326.500	-	-
Saldo onttrekking aan reserves	-542.657	-264.470	-1.330.520	-	-

Na dekking van de incidentele budgetten ten laste van de Algemene reserve vrij besteedbaar ontstaat het volgende structurele beeld.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo	-429.667	-284.471	-786.208	725.541	826.552
Saldo onttrekking aan reserve	542.657	264.470	1.330.520		
Structureel saldo (- = nadelig)	112.990	-20.001	544.312	725.541	826.552

Toelichting begrotingspositie.

De perspectiefnota start met het saldo van de Programmabegroting 2015-2018, zoals op blz. 11 staat vermeld.

Diverse begrotingswijzigingen.

Sinds de vaststelling van de Programmabegroting 2015-2018 heeft de raad nog de hier vermelde besluiten genomen.

Overige mutaties.

Budgetafwijkingen structureel en incidenteel.

In bijlage 9.2. zijn de budgetafwijkingen vermeld. Deze worden nader toegelicht bij de bestuursprogramma's.

Prijscompensatie +/- 1,25% uitgaven en inkomsten.

De prijscompensatie voor intermediair verbruik bedraagt voor 2016 ten opzichte van 2015 1,4% (kerngegevens tabel 2013-2016 van het CEP d.d. 5 maart 2015). Daarbij is rekening gehouden met de sinds 2013 bijgestelde indexcijfers. Voor een opbouw van de prijscompensatie verwijzen wij naar hoofdstuk 7.

Areaaluitbreiding (exclusief riolering).

Het bedrag voor areaaluitbreiding (zie ook hoofdstuk 7) is gebaseerd op een toename van het aantal woningen met 63 en een bedrag per woning van € 405,00.

Lonen en sociale lasten 2,5% + periodieke verhogingen 2019.

De CAO voor gemeenteamttenaren loopt eind 2015 af. Er bestaat nog geen zicht op een nieuwe CAO. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van de sociale lasten. Voor 2016 wordt uitgegaan van een stijging van de loonkosten van 2% overeenkomstig het indexcijfer "Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers), zoals vermeld in de kerngegevensstabel 2013-2016 van het CEP d.d. 5 maart 2015. Dit indexcijfer wordt ook gehanteerd bij de berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor de sociale lasten wordt uitgegaan van een stijging met een 0,5%. Per saldo dus een stijging van 2,5% voor 2016. Uiteraard vindt er een bijstelling van de salariskosten plaats, zodra meer zicht bestaat op de financiële effecten van een nieuwe CAO en van de sociale lasten. Jaarlijks wordt een bedrag van € 125.000 opgenomen voor de stijging van de loonkosten als gevolg van periodieke verhogingen.

Algemene uitkering gemeentefonds, onderdeel compensatie lonen en prijzen.

Op basis van de december circulaire van 2014 wordt voor 2016 een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds voor prijs- en loonontwikkelingen (incl. sociale lasten) verwacht.

Algemene uitkering, onderdeel hoeveelheidsverschillen.

Het betreft hier een bijstelling van de algemene uitkering op basis van aantallen en hoeveelheden. Voorbeelden hiervan zijn het aantal inwoners en het aantal bijstandsontvangers.

Algemene uitkering, onderdeel herverdeeleffect groot onderhoud tweede fase.

In de tweede fase zijn de laatste clusters van de algemene uitkering van groot onderhoud voorzien. Het ministerie van BZK heeft in maart van dit jaar de voorlopige resultaten van de tweede fase gepresenteerd. Daarbij valt op dat er op macro niveau een verschuiving plaatsvindt van de middelen uit het gemeentefonds van grote naar kleine gemeenten. Voor de gemeente Steenwijkerland bedraagt het voorlopig berekende voordeel € 18,00 per inwoner. Voor 2016 vallen de inkomsten lager uit, omdat er een verrekening plaatsvindt met de voor de eerste fase ontvangen suppletie uitkering. De eerste fase gaf namelijk een structureel nadeel van € 11,00 per inwoner. Als gevolg van dit nadeel heeft de gemeente Steenwijkerland voor 2015 en 2016 een suppletie uitkering ontvangen. In de mei circulaire worden de bedragen nog geactualiseerd naar het niveau van 2016.

Algemene uitkering, onderdeel aanpassing jaarschijf 2019.

De jaarschijf 2019 is ten opzichte van 2018 aangepast voor de volgende onderdelen: mutaties uitkeringsfactor algemene uitkering, suppletie uitkering OZB.

Algemene uitkering, onderdeel decentralisatieuitkering 3 D's (aanpassing budget jeugdzorg, participatiewet en awbz).

De procentuele afname van het rijksbudget voor de uitvoering van de participatiewet in 2019 is evenals voorgaande jaren in evenredigheid toegepast op het gemeentelijk budget. Dit leidt tot een afname van het gemeentelijk budget van € 301.327. Daarbij moet wel in ogenschouw worden genomen dat het gaat om voorlopige bedragen. Geen rekening kan worden gehouden met de effecten van de invoering van het objectief verdeelmodel en de ontwikkeling van het aantal WSW werknemers.

De overige decentralisatieuitkeringen vertonen slechts marginale afwijkingen ten opzichte van 2018. Wij gaan er voorsnachts vanuit dat de verlaging van de decentralisatieuitkering binnen de beschikbare gemeentelijke budgetten voor de uitvoering van de 3 D's kan worden opgevangen.

Algemene uitkering, onderdeel hoeveelheidsverschillen onderwijshuisvesting/ storting of onttrekking reserve Onderwijshuisvesting.

De algemene uitkering voor het onderdeel onderwijshuisvesting is voornamelijk als gevolg van de aanpassing van de uitkeringsfactor voor loon- en prijsontwikkelingen en mutaties in de prognose van het aantal leerlingen bijgesteld. Met name vanaf 2018 wordt een daling van het aantal leerlingen verwacht.

Bestedingsplan 2016-2019.

In hoofdstuk 9.1. zijn de voor 2016 en volgende jaren geplande investeringen vermeld. Wij zijn voornemens deze in de Programmabegroting 2016-2019 op te nemen voor zover er in de periode tot de samenstelling van de programmabegroting geen grote nadelige budgettaire effecten optreden.

Beschikbaar budget voor nieuw beleid.

In de Programmabegroting 2015-2018 is voor structureel in te vullen nieuw beleid in 2016 € 0,2 mln., oplopende naar € 0,4 in 2017 en vanaf 2018 € 0,6 mln. beschikbaar. Van deze bedragen is structureel vanaf 2016 € 0,2 mln. ingezet voor dekking van de in het bestedingsplan opgenomen investeringen. Wij verwijzen naar onderstaande tabel.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019
Beschikbaar voor nieuw beleid	200,0	400,0	600,0	600,0
Ingezet voor dekking Bestedingsplan 2016-2019	- 200,0	- 200,0	- 200,0	- 200,0
Resteert voor invulling nieuw beleid	0	200,0	400,0	400,0

De veranderingen in de samenleving volgen elkaar in hoog tempo op. Deze hebben ook consequenties voor het functioneren van het openbaar bestuur. Om in de komende jaren tijdig en adequaat op deze veranderingen in te kunnen spelen heeft ons college gemeend een deel van de beschikbare middelen voor nieuw beleid hiervoor beschikbaar te houden.

6.2. Vermogenspositie

In onderstaande tabel hebben wij de ontwikkeling van de vermogenspositie per 1-1-2016 voor u in beeld gebracht. Per saldo is de vermogenspositie iets afgenomen. De raadsbesluiten tot en met de vergadering van 28 april 2015 zijn in dit overzicht verwerkt. Geen rekening is gehouden met het positieve resultaat van de jaarrekening 2014 van € 1,7 mln. (komt in de raadsvergadering van juni a.s. aan de orde). Ook is nog geen rekening gehouden met het Bestedingsplan 2016-2019 en de budgetafwijkingen zoals opgenomen in bijlage 9.1. en 9.2., van circa € 2,0 mln., waarbij voor de dekking van de incidentele investeringen en uitgaven een beroep moet worden gedaan op de reserves en voorzieningen.

Bedragen x € 1.000			
Stand per 1-1-2016	Programmabe- groting 2015-2018	Perspectief- nota 2015-2019	Vershil
Algemene reserves	20.509	21.183	674
Bestemmingsreserves	20.789	19.898	-891
Voorzieningen	4.521	3.803	-718
Totaal:	45.819	44.884	-935

Een specificatie van de ontwikkeling van de vermogenspositie per 1 januari 2016 treft u in bijlage 9.3. aan.

7. Kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2016-2019

7.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2016-2019 opgenomen. De financiële vertaling van een deel van deze kaders is reeds meegenomen in deze perspectiefnota. De kaders zijn gebaseerd op de door uw raad vastgestelde nota's behorende bij de kadernota.

7.2. Kaders

Onderstaand treft u de kaders aan voor o.a. de prijs- en loonindexcijfers, areaaluitbreidingen en de te hanteren rekenrente. De met een (*) aangegeven onderdelen zijn reeds verwerkt in de perspectiefnota.

Omschrijving	Kader
Raadsbesluiten	Tot en met de raadsvergadering van 1 september 2015
Lonen (incl. sociale lasten) (*)	2,5%
Prijsinflatie inkomstenbudgetten (*)	-/- 1,25%
Prijsinflatie uitgavenbudgetten (*)	-/- 1,25%
Prijsinflatie grondexploitatie uitgavenbudgetten	
Prijsinflatie grondexploitatie inkomstenbudgetten	
Rekenrente (omslagpercentage)	3,25%
Prijsinflatie verstrekte subsidies (*)	-/- 1,25%
Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten (*)	-/- 1,25%
Areaaluitbreiding door grondgebiedbestemmingen (*): - openbaar groen - wegen en wegmeubilair - openbare verlichting - riolering	€ 13.500 € 10.757 € 1.284 € 13.913
Aantal woonruimten per 1-1-2015 (groei 2015)	20.335 (63)
Aantal inwoners per 1-1-2015 (groei 2015)	43.216 (geen)
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	Mei circulaire 2015

7.3. Loonkostenontwikkelingen

Voor een toelichting op de verwachte loonkostenontwikkelingen verwijzen wij naar hoofdstuk 6. In de Programmabegroting 2016-2019 wordt voor 2016 rekening gehouden met een stijging van de loonkosten inclusief sociale lasten van 2,5%.

7.4. Prijsinflatie exploitatiebudgetten en kostenplaatsen

Op basis van de publicatie van de kerngegevens tabel 2013-2016 van het CEP d.d. 5 maart 2015 bedraagt de prijscompensatie voor 2016 voor intermediair verbruik ten opzichte van 2015 1,4 %. Rekening houdende met een neerwaartse bijstelling van de prijscompensaties over de jaren 2013 tot en met 2015 van +/- 2,65% wordt voor 2016 een prijscompensatie gehanteerd van +/- 1,25% overeenkomstig onderstaande specificatie.

Er heeft in 2013 geen prijscompensatie voor de uitgavenbudgetten plaatsgevonden. Voor de inkomstenbudgetten is deze wel toegepast. Bij de bepaling van de prijsinflatie voor 2016 is rekening gehouden met de voor 2013 geldende prijsinflatie. Vorengenoemde berekeningswijze is overeenkomstig de Kadernota.

<u>Prijscompensatie 2016</u>		
Prijsstijging 2013	0,3	
In begroting 2015-2018 opgenomen	1,3	
		-1,0
Prijsstijging 2014	0,5	
In begroting 2015-2018 opgenomen	1,0	
		-0,5
Prijsstijging 2015	1,1	
In begroting 2015-2018 opgenomen	2,25	
		-1,15
Prijsstijging 2016		1,4
Prijsstijging 2016 t.o.v. 2015		-1,25

7.5. Prijsinflatie grondexploitatie

Voor de gemeentelijke grondexploitaties wordt een (ten opzichte van de gemeente) afwijkend percentage gehanteerd voor zowel de kosten- als de opbrengstenkant.

Het percentage voor kostenstijging wordt gebaseerd op de gemiddelde langjarige prijsindex Grond, Weg- en Waterbouw (GWW) van het CBS. Het is namelijk onzeker hoe de prijzen zich op de korte termijn ontwikkelen. Wanneer er langjarig wordt gekeken (vanaf 2005 tot heden) is een gemiddelde index te zien van ca. 3% per jaar. Voor 2015 en verder wordt, conform voorgaande jaren een prijsindex van 3% aangehouden.

In vergelijking met de totale prijsontwikkeling (gemeentebreed) lijkt 3% aan de hoge kant. De grondexploitaties worden echter beïnvloed door een klein deel van de prijsindex. Het betreft de prijsontwikkeling van bouwrijp maken en verharding. Deze cijfers laten de afgelopen 9 jaar een gemiddelde stijging zijn van 2,7% per jaar. Daarom wordt er voor de grondexploitaties een prijsindex van 3% gehanteerd.

Langjarige ontwikkelingen laten voor de opbrengstenkant een stijging zien. De laatste periode staan de prijzen in het land onder druk. Wanneer er naar de grondprijzen binnen de gemeente

Steenwijkerland wordt gekeken, is te zien dat deze concurrerend zijn met omliggende gemeenten. Daarom is de opbrengstenstijging op basis van langjarige ontwikkelingen vooralsnog de komende jaren geraamd op 2%. Dit is conform voorgaande jaren.

In 2015 wordt een nota grondprijnsbeleid ter vaststelling aan de raad aangeboden. Hierin is ook een paragraaf over de kosten- en opbrengstenindex opgenomen. Mochten er veranderingen optreden over de hierboven genoemde inzichten dan worden deze in de nota grondprijnsbeleid verwerkt.

7.6. Rekenrente (omslagpercentage)

Het uniforme omslagpercentage is bepaald op 3,25% en gebaseerd op de gemiddelde kosten van uitstaande leningen op de kapitaalmarkt per 1 januari van het boekjaar voorafgaande aan het begrotingsjaar. In afwijking van de Kadernota zijn bij de bepaling van het omslagpercentage de opgenomen geldleningen met een looptijd korter dan een jaar niet meegenomen.

De reden is gelegen in het feit dat deze leningen de gemiddelde kosten van de uitstaande leningen teveel beïnvloeden.

Het omslagpercentage wordt toegepast voor:

- investeringen opgenomen in het Bestedingsplan 2016-2019;
- investeringen in de grondexploitatie;
- bespaarde rente;
- investeringen waarvoor de uitgaven nog moeten plaatsvinden.

7.7. Loon –en prijsinflatie subsidies

In vele gevallen kennen gesubsidieerde instellingen voor hun producten eenzelfde kostenopbouw als gemeenten. De bekostiging van deze producten vindt (deels) plaats door gemeenten in de vorm van een subsidie. Hiervoor wordt de gemeente niet afzonderlijk gecompenseerd in het accres van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Compensatie van de gesubsidieerde instellingen vindt overeenkomstig het percentage voor prijsstijgingen plaats ter grootte van +/- 1,25%.

7.8. Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten

Voor gemeentelijke belastingen en rechten wordt dezelfde prijsindex als voor exploitatiebudgetten gehanteerd en is derhalve voor 2016 t.o.v. 2015 +/- 1,25%.

7.9. Arealuitbreidingen door grondgebiedsbestemmingen

Voor de begroting 2016 wordt voor arealuitbreidingen door grondgebiedsbestemmingen uitgegaan van een toename van het aantal woningen in 2015.

De arealuitbreidingen zijn verwerkt in deze perspectiefnota. Het bedrag per woning wordt berekend door het beschikbare budget per 1-1-2015 voor onderstaande onderdelen van de openbare ruimte te delen door het aantal woningen per 1-1-2015.

Areaaluitbreiding door grondgebiedsbestemmingen.

Omschrijving	Groei woningen in 2015	Bedrag per woning (€) (onderhoudsnorm)	Groei x bedrag per woning (€)
Wegen en wegmeubilair	63	171	10.757
Openbare verlichting	63	20	1.284
Openbaar groen	63	214	13.500
Totaal t.l.v. de algemene middelen		405	25.542
Riolering	63	221	13.913
Totaal ten laste van gesloten huishouding riolering		626	39.455

7.10. Groei aantal woningen

Op basis van de Kadernota mag bij de rioolrechten, de afvalstoffenheffing, het huishoudelijk afval, de onroerende-zaakbelastingen en de hondenbelasting rekening worden gehouden met de groei van het aantal woningen in 2015. Er wordt rekening gehouden met een groei van 63 woningen.

7.11. Groei aantal inwoners

Het aantal inwoners bedraagt per 1-1-2015 43.216. Ten opzichte van 1-1-2014 een afname van 140. Er kan worden geconstateerd dat er voor het tweede achtereenvolgende jaar sprake is van een afname van het aantal inwoners. In de Programmabegroting 2016-2019 wordt daarom geen rekening gehouden met een groei van het aantal inwoners.

8. Te nemen besluiten

De raad wordt voorgesteld:

1. Kennis te nemen van:

- a. “Waar staan wij nu ?” zoals vermeld in hoofdstuk 1;
- b. “Wat zien wij om ons heen ?” zoals vermeld in hoofdstuk 2 (kansen, bedreigingen en risico’s);
- c. de voorgestelde koers voor de Programmabegroting 2016-2019 zoals vermeld in hoofdstuk 3;
- d. het financieel beeld zoals weergegeven in hoofdstuk 6;
- e. het Bestedingsplan 2016-2019 zoals opgenomen in bijlage 9.1.

2. Zich uit te spreken over de voorgestelde bezuinigingsrichtingen zoals vermeld in hoofdstuk 4.

3. Vast te stellen:

- a. de bestuursprogramma’s (realisatie en perspectief) zoals vermeld in hoofdstuk 5;
- b. de begrotingspositie zoals weergegeven in hoofdstuk 6.1 voor zover het de jaarschijf 2015 betreft;
- c. de in hoofdstuk 6.1 vermelde incidentele uitgaven van de jaarschijf 2015 van in totaal € 542.657 en deze te dekken door een onttrekking aan de Algemene reserve vrij besteedbaar;
- d. het structurele overschot van de jaarschijf 2015 ad € 112.990 te betrekken bij de Najaarsnota 2015;
- e. het geringe structurele tekort van de jaarschijf 2016 en de structurele overschotten van de jaarschijven 2017 t/m 2019 te betrekken bij de samenstelling van de Programmabegroting 2016-2019;
- f. de budgetafwijkingen zoals opgenomen in bijlage 9.2.;
- g. de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2016-2019 zoals opgenomen in hoofdstuk 7.

9. Bijlagen Perspectiefnota 2015-2019

9.1. Bestedingsplan 2016-2019

Nr.	Onderwerp	(S/ I)	Investering	Bijdrage derden/ bestaande budgetten	2016	2017	2018	2019
1	Overheidsparticipatie (2016 tot en met 2020)	S		45.000	30.000	30.000	30.000	15.000
2	<u>Steenwijkerlanders voelen zich welkom</u> Reserveren budget bekostiging onderzoek en uitvoeren ruiming Conventionele Explosieven.	I		283.430	121.470			
3a	Implementatie burgerzaaksysteem	S	80.000		18.800	18.240	17.680	17.120
3b	Implementatie burgerzaaksysteem	S		45.000	55.000	-5.000	-5.000	-5.000
	Totaal Steenwijkerlanders voelen zich welkom				195.270	13.240	12.680	12.120
4a	<u>Steenwijkerlanders voelen zich thuis</u> Informatievoorziening RUD	S			4.500	7.000	-47.000	-47.000
4b	Informatievoorziening RUD	I			63.000			
5	Herinrichting Mr. Z. ter Steghestraat, Steenwijk	I		323.500		506.500		
6	Rehabilitatie Lageweg, Ossenzijl	I		80.000		820.000		
7	Duurzame onkruidbestrijding op verhardingen	S		35.000	50.000	50.000	50.000	50.000
8a	Vervangen oeverconstructies	S			100.000	100.000	100.000	100.000
8b	Vervangen oeverconstructies	S			-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
8c	Achterstallig onderhoud oeverconstructies (periode 2016 tot en met 2020)	S			300.000	300.000	300.000	300.000
8d	Achterstallig onderhoud oeverconstructies (periode 2016 tot en met 2020)	S			-150.000	-150.000	-150.000	150.000
9	Uitvoering notitie Nieuwe Energie gemeente Steenwijkerland	S		69.000	80.000	85.000	85.000	
10	Woonvisie Steenwijkerland 2016-2019	I		20.000	35.000			
	Totaal Steenwijkerlanders voelen zich thuis				432.500	1.668.500	288.000	203.000
11	<u>Steenwijkerlanders doen het samen</u> Groot onderhoud zwembad en sporthal de	S			300.000	300.000	300.000	300.000

Nr.	Onderwerp	(S/ I)	Investering	Bijdrage derden/ bestaande budgetten	2016	2017	2018	2019
	Waterwijk							
	Totaal Steenwijkerlanders doen het samen				300.000	300.000	300.000	300.000
12	<u>Steenwijkerlanders zijn actief</u> Regio Zwolle	S		21.915	50.000	50.000	50.000	50.000
	Totaal Steenwijkerlanders zijn actief				50.000	50.000	50.000	50.000
13	<u>Financien en bedrijfsvoering</u> Informatiebeveiliging 2016	I		30.000	45.000			
14	Centric applicaties aanbesteding	S			35.000	15.000	15.000	15.000
15a	Firewall (vervanging)	S			11.000	11.000	11.000	11.000
15b	Firewall (vervanging)	S	60.000		17.100	16.575	16.050	15.525
	Totaal Financien en bedrijfsvoering				108.100	42.575	42.050	41.525
	Totaal bestuursprogramma's				1.115.870	2.104.315	722.730	621.645
	Incidenteel				264.470	1.326.500	-	-
	Structureel				851.400	777.815	722.730	621.645
	Totaal				1.115.870	2.104.315	722.730	621.645

Toelichting.

1. Overheidsparticipatie (2016 tot en met 2020)

In het collegeprogramma staat de ambitie dat we een gemeente willen zijn die daadkracht toont en dichtbij de mensen staat met een bestuursstijl die de samenleving als uitgangspunt neemt en oog heeft voor de belangen van de kernen. Drie van de vier genoemde uitgangspunten zijn: bewonersbetrokkenheid, leefbaarheid, bestuursstijl en organisatie. De organisatie heeft een dienstverlenende en uitnodigende houding naar de samenleving. De medewerkers beschikken over kennis en vaardigheden voor de nieuwe taken en rollen van de gemeente.

2. Reserveren budget bekostiging onderzoek en uitvoeren ruiming Conventionele Explosieven.

In 2012 is een historisch vooronderzoek gedaan naar de mogelijkheid dat er zich in de grond binnen onze gemeentegrenzen Conventionele Explosieven (voorheen NGE niet gesprongen explosieven) bevinden. Hieruit zijn diverse verdachte gebieden gekomen waar mogelijk munitie, explosieven of wrakken uit de WOII liggen. Voor het onderzoek en verdere uitwerking hiervan is destijds een werkgroep opgezet waarin gemeente, politie en Staatsbosbeheer deelnemen.

In 2013 is voor nader onderzoek geld beschikbaar gesteld door de gemeenteraad à € 39.000 via de najaarsnota.

Na een update van het historisch vooronderzoek in 2014, benodigd omdat de richtlijnen van de Werkveldspecifiek certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven (WSC-OCE) veranderden, is gekeken welke verdachte locaties mogelijk de meeste bedreiging vormen voor inwoners en bezoekers van onze gemeente.

In overleg met politie en Staatsbosbeheer is daar een gebied van zo'n 6 hectare binnen de Eese uitgekomen, waarvan men aangeeft dat deze locatie de hoogste prioriteit heeft. Van deze locatie is bekend dat er actief gezocht wordt door hobbyzoekers, het gebied is bekend onder hen en wordt genoemd op diverse fora. Diverse omgespitte 'putten' grond zijn daar het bewijs van. Vondsten worden mee naar huis genomen of ergens verstopt en later opgehaald.

Daarbij is door de politie aangegeven dat de vondsten, zoals handgranaten (o.a. Duitse- en Hollandse granaten) vaak nog in goede conditie zijn, maar ook instabiel kunnen zijn qua ontsteking en daarom een directe dreiging opleveren voor mens en omgeving.

Daarnaast zijn er op basis van onderzoek nog een aantal locaties aangemerkt voor verder onderzoek: Militaire oefenterrein e.o., Voormalig Kornputkazerne e.o., Veneweg e.o.

Vanuit het historisch vooronderzoek zijn er nog meer verdachte gebieden aangemerkt als locatie waar mogelijk explosieven/munitie uit de WOII liggen, maar dit betekent echter niet dat er ook overal wat gevonden zal worden. Ook worden niet alle locaties als direct bedreigend voor mens en omgeving geacht.

Daarom is gekozen prioriteit te geven de hierboven genoemde locaties fasegewijs verder te onderzoeken en wordt het momenteel niet haalbaar en noodzakelijk geacht door betrokken partijen om alle verdachte gebieden nader te onderzoeken dan wel te ruimen.

Er is marktonderzoek gedaan naar de kosten voor onderzoek en ruiming van mogelijk aan te treffen explosieven. Op basis daarvan is een geschat totaalbedrag van € 404.900 vastgesteld. Het gaat hier om een schatting gezien de omvang van het project en de bijzondere markt waarin de ruiming van explosieven zich bevindt.

Dit bedrag omvat onderzoek naar mogelijke aanwezigheid van explosieven/munitie (incl. alle benodigde materialen en personeelskosten) en indien deze aangetroffen worden ook de ruiming

daarvan. Na afronding van het project kan hiervan 70% in termijnen teruggekregen worden in de vorm van een subsidieregeling via het Ministerie BZK.

3. Implementatie burgerzaaksysteem

Na invoering van de basisregistratie personen (BRP) is er de wettelijke verplichting om over te gaan op een nieuw burgerzaken-systeem (mGBA). Het is goed de markt haar werk te laten doen door het nieuwe systeem Europees aan te besteden.

Een voorbereidend project in 2015 zal het plan van eisen voor de functionaliteit ontwikkelen en alle noodzakelijke voorbereidingen treffen. Dit budget is voor de aanbesteding en de implementatie van het nieuwe burgerzakensysteem.

Daarnaast leidt een goed burgerzakensysteem tot een snelle en correcte afhandeling van de dienstverlening aan onze inwoner.

4. Informatievoorziening RUD

De RUD is nu enkele jaren (sinds zomer 2012) van start. Een belangrijke afspraak uit de bestuursovereenkomst betreft de informatievoorziening en het management van de informatie. In de huidige situatie constateert de netwerk RUD dat haar informatievoorziening verder geprofessionaliseerd moet worden om aan haar verplichtingen te voldoen. De meerderheid van de deelnemers heeft gekozen voor een oplossing waarbij zowel de werkverdelingsfunctionaliteit als de technische functionaliteit wabo-breed wordt aangeschaft. Hiermee is de informatievoorziening gegarandeerd. Steenwijkerland heeft de informatievoorziening reeds op een hoog niveau gerealiseerd. Dit betekent dus extra kosten en desinvesteringen voor onze gemeente.

5. Herinrichting Mr. Z. ter Steghestraat, Steenwijk

In het verkeersplan uit 2010 is de Mr. Z. ter Steghestraat aangewezen als een gebiedsontsluitingsweg met een maximumsnelheid van 50 km/uur en fietsvoorzieningen. De huidige inrichting van deze weg voldoet niet aan dit uitgangspunt. In het fietsplan dat is vastgesteld in 2014 is de herinrichting van de Mr. Z. ter Steghestraat als gewenste actie benoemd. Voor 2017 staan er onderhoudswerkzaamheden gepland aan de riolering en de verharding van de Mr. Z. ter Steghestraat. Dat is een geschikt moment om ook vanuit verkeerskundig oogpunt de weginrichting in overeenstemming te brengen met zijn functie.

6. Rehabilitatie Lageweg, Ossenzijl

Aanleiding

De kwaliteit van de Lageweg in Ossenzijl is al jaren een punt van zorg. In 2013 zijn lichte onderhoudsmaatregelen uitgevoerd om een veilig gebruik mogelijk te houden. Vorig jaar is onderzoek gedaan naar de restlevensduur van de weg. Uit dit onderzoek blijkt dat de constructie van de weg zo slecht is dat ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn. De weg is toe aan rehabilitatie. De fundering dient versterkt te worden en het asfalt vernieuwd.

Verkeerskundige afwegingen

De Lageweg is door de gemeente gecategoriseerd als een gebiedsontsluitingsweg met een maximale snelheid van 80 km/u. De inrichting van de weg voldoet daar niet aan. Er zijn drie mogelijke varianten opgesteld voor de herinrichting van de Lageweg; het ideaalbeeld conform de richtlijnen Duurzaam Veilig, afwaarderden naar een 60 km-weg of behoud van de huidige situatie, maar met grasbetonsteen naast de rijbaan.

Verkeerskundig verdient de variant “ideaalbeeld” de voorkeur. Hiervoor dient de weg verbreed te worden. Kabels en leidingen moeten daarvoor dan verlegd worden. Gezien de kosten wordt deze

variant niet voorgesteld. De afwaardering tot 60 km/uur wordt ook niet als realistische variant gezien. Het aanleggen van plateaus(drempels) zal tot een lagere snelheid leiden, maar het blijft een aantrekkelijke weg (lange rechtstanden, relatief breed) om 80 km/uur te rijden. Ook gezien de wegenstructuur past 80 km/uur beter. Voor de afwaardering naar 60 km/uur zijn geen sterke argumenten: nauwelijks ongevallen en er ligt een vrij liggend fietspad langs de weg. Wij geven er de voorkeur aan om de huidige situatie te behouden, maar wel grasbetonstenen aan te brengen om het risico op bermongevallen terug te dringen. De kosten voor deze variant worden geraamd op een bedrag van € 900.000,--.

Kostenoverzicht

Onderdeel	Lengte	Kosten		
		Variant 1 conform Duurzaam Veilig (Verbreiding)	Variant 2 60 km/u	Variant 3 Bestaande breedte Bermverharding 80 km/u
Asfaltwerkzaamheden	4350m	1.054.400	740.000	740.000
Plateaus			100.000	
Grasbetonstenen				160.000
Kabels en leidingen		2.000.000		
Totaal	4350 m	3.054.400	840.000	900.000

7. Duurzame onkruidbestrijding op verhardingen

Met ingang van 2016 moeten gemeenten overstappen op niet-chemische onkruidbestrijding op verhardingen. Er zijn hiervoor verschillende mogelijkheden die echter duurder zijn dan chemische bestrijding. Binnen de voorgestelde budgetuitbreiding wordt gekozen voor de meest arbeidsintensieve methode zodat er nieuwe mogelijkheden ontstaan voor het inzetten van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. De keuze voor de te gebruiken methode wordt mede gebaseerd op de ervaringen die zijn opgedaan met de pilot voor het onderhoud van de openbare ruimte in Steenwijkerland-zuid.

8. Achterstallig onderhoud oeverconstructies

In de afgelopen jaren zijn er voor het onderhoud te weinig middelen beschikbaar gesteld. Dit heeft geleid tot achterstallig onderhoud. Om dit achterstallig onderhoud weg te werken zijn in het bestedingsplan de nodige incidentele middelen opgenomen. Om in de toekomst achterstallig onderhoud te voorkomen wordt gelijktijdig voorgesteld de nodige structurele middelen beschikbaar te stellen. Het meerjarenplan oeverconstructies 2016-2020 wordt binnenkort aan uw raad gepresenteerd.

9. Uitvoering notitie Nieuwe Energie gemeente Steenwijkerland

De Notitie Nieuwe Energie gemeente Steenwijkerland is in 2013 vastgesteld. In de notitie worden vijf deelpakketten benoemd, waarop de gemeente tot 2020 concrete resultaten (uitgedrukt in aantallen terajoule (TJ)) wil behalen. Het gaat om de volgende deelpakketten: 1) Actieplan bestaande woningvoorraad, 2) Steenwijkerland in de Zon, 3) Stimulering bio-energie, 4) Nieuwe energie uit afval, 5) Innovaties in de regio. De gemeente heeft de afgelopen jaren, o.a. met het gemeentelijk energieloket, vooral ingezet op de deelpakketten 1) 'Actieplan bestaande woningvoorraad', 2) 'Steenwijkerland in de Zon' en, o.a. met ROVA, op deelpakket 4) 'Nieuwe Energie uit Afval'. Om de ambitie in de Notitie Nieuwe Energie te kunnen behalen is het van

belang om de komende jaren deze lijn versterkt door te zetten en ook op de andere deelpakketten de nodige inzet te plegen. De resterende middelen a € 69.000,00 (3x € 23.000) van de SloK subsidie 2009-2012 (Samenwerking Lokale Klimaatinitiatieven) worden ingezet voor het aantrekken van externe expertise voor het ontwikkelen en uitvoeren van een projectenportefeuille op basis van de Notitie Nieuwe Energie gemeente Steenwijkerland. Hiermee zijn de benodigde fte's voor de periode medio 2015 tot medio 2018 gedekt. Voor de projectkosten is de komende 3 jaren naar verwachting € 250.000 nodig voor de uitvoering van projecten (1x € 80.000 en 2x € 85.000).

10. Woonvisie Steenwijkerland 2016-2019

Medio 2015 treedt de nieuwe landelijke woonwetgeving in werking. In deze wetgeving wordt o.a. verplicht gesteld dat gemeenten elke 4 jaar een nieuwe woonvisie opstellen. De visie is nodig voor onderbouwing van het woonbeleid en de relatie met woningcorporaties. Er is een duidelijke relatie tussen de omgevingsvisie en de woonvisie en raakvlakken met de Schans. De laatste gemeentelijke woonvisie, de 'Visie op Wonen en Leefbaarheid gemeente Steenwijkerland' is vastgesteld in 2012. In 2016 dient daarom een nieuwe woonvisie te worden vastgesteld. In 2015 wordt al gestart met een woningmarkt en woonbehoefteonderzoek, die als basis zullen dienen voor de nieuwe woonvisie. Het budget voor 2016 wordt ingezet voor het ontwikkelen van een strategische keuzenotitie met een uitvoeringsprogramma. Om een breed gedragen visie te krijgen worden participatiebijeenkomsten georganiseerd en wordt veel aandacht besteed aan communicatie. Dit heeft goed gewerkt bij het ontwikkelen van de Visie op Wonen en Leefbaarheid.

11. Groot onderhoud zwembad en sporthal de Waterwijk

Voor de periode 2015-2024 is een nieuw meerjarenonderhoudsplan (mjp.) opgesteld door Sportfondsen Nederland. Het gemiddelde bedrag voor groot onderhoud voor de komende 10 jaar op basis van dit plan bedraagt € 300.000,-- per jaar. Tot op heden zijn steeds incidentele middelen voor onderhoud beschikbaar gesteld door de raad. Om het structurele onderhoud overeenkomstig het mjp. zeker te stellen wordt voorgesteld een voorziening te vormen.

12. Regio Zwolle

De Regio Zwolle presteert economisch gezien goed. De gemeente maakt onderdeel uit van dit samenwerkingsverband. De regionale samenwerking is onlangs geëvalueerd, waarbij tevens gekeken is naar de toekomst. Partijen hebben aangegeven op grond van de economische resultaten en het netwerk, de samenwerking te verdiepen, te verbreden en te versnellen. De Regio Zwolle is ambitieus. Deze ambities gaan gepaard met een hogere bijdrage van deelnemende gemeenten. Ingezet wordt op een extra bedrag van € 50.000.

De huidige bijdrage aan de Regio bedraagt € 0,50 per inwoner. Deze bijdrage is reeds opgenomen in de programmabegroting. Deelnemende gemeenten hebben zich uitgesproken om te streven naar een verdubbeling (€ 1,00 per inwoner). Voor Steenwijkerland betekent dit afgerond € 44.000 per jaar. Naast de verdubbeling wordt ingezet op het kansrijke cluster vrijetijdseconomie. Dit cluster is voor Steenwijkerland van groot belang. De ambitie is om hieraan ook deel te nemen en in te investeren.

De ambities van de Regio komen tot uiting in het werkplan 2015-2018, dat onlangs bestuurlijk is geaccordeerd. Accenten daarbij zijn vernieuwend ondernemen, menselijk kapitaal en grenzeloos ondernemen. Met het hogere budget kunnen extra activiteiten worden ontplooid om de regionale economie verder te stimuleren.

13. Informatiebeveiliging 2016

Zoals besloten tijdens de BALV november 2013 van de VNG is Steenwijkerland gehouden de informatiebeveiliging te organiseren conform de baseline informatiebeveiliging gemeenten (BIG).

In 2014 is een GAP(verschil) analyse uitgevoerd. In het resultaat is beschreven op welke punten Steenwijkerland nog niet voldoet aan de baseline. Vervolgens is een impactanalyse gedaan, waarbij risico en kosten van alle maatregelen zijn beschreven. In de impactanalyse is ook al een beschrijving naar activiteiten per jaar gemaakt.

In 2015 zijn de budget neutrale maatregelen ingevoerd. Voor 2016 t/m 2020 zijn aanvullende gelden noodzakelijk voor het realiseren van de beveiligingsmaatregelen.

14. Centric applicaties aanbesteding

Het contract met Centric is in 2000 aanbesteed en loopt in 2016 af. Dit contract kent nu een grote omvang. Een overgang naar kleinere, meer flexibele contracten is gewenst. Niet alle onderdelen kunnen in één keer worden aanbesteed. Voor sommige delen is een Europese aanbesteding noodzakelijk.

De specificatie van de systemen die Steenwijkerland nu gebruikt zal veel tijd en inhuur derden vragen. De juridische ontvlechting van het huidige contract zal eveneens de nodige inhuur vragen.

15. Firewall (vervanging)

Om te voorkomen dat hackers of schadelijke software (zoals wormen) via het internet toegang tot ons computersysteem krijgen dient de firewall aan de hedendaagse veiligheidseisen te voldoen. Hierdoor worden onze eigen veiligheid en de veiligheid van de gegevens van de burgers gewaarborgd. De huidige firewall is in 2016 technisch afgeschreven.

9.2. Budgetafwijkingen

Programma	2015	2016	2017	2018	2019
Steenwijkerlanders voelen zich welkom					
Inkomsten omgevingsvergunningen	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Mediation	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Totaal Steenwijkerlanders voelen zich welkom	-305.000	-305.000	-305.000	-305.000	-305.000
Steenwijkerlanders voelen zich thuis					
Baggeren en saneren Spoorsloot 2015	-130.000				
Bijdrage prorail	10.000				
Onttrekking aan de voorziening riolering voor baggeren en saneren Spoorsloot 2015	120.000				
Vervangen brug Belt Schutsloot (BSBV-36) 2015	-125.000				
Verlagen inkomsten bruggelden	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Verzakking Stadswal	-80.000				
Budgetten schoonmaak	pm	pm	pm	pm	pm
Abonnement Nationale Bewegwijzeringsdienst	-6.400	-6.400	-6.400	-6.400	-6.400
Regiotaxi	76.000				
Voorpoortgebied Vollenhove	-13.293	-12.639	-12.639	-12.639	-12.639
Planschade	-30.000				
Dekking ten laste van de reserve Planschade	30.000				
Totaal Steenwijkerlanders voelen zich thuis	-164.693	-35.039	-35.039	-35.039	-35.039
Steenwijkerlanders doen het samen					
Rijksbijdrage Inkomensdeel WWB	-606.000				
Aanpassing normbedragen WWB, Ioaz en Ioaw	288.150				
Apparaatskosten Igsd Steenwijkerland-Westerveld	-115.050				
Krediet sportaccommodaties 2017			-4.020		
Onderzoek exploitatielasten zwembaden	-10.000				
Onderhoud zwembad de Waterwijk	-68.000				
Huuropbrengst de Buuzepolle te Giethoorn	-33.924	-33.924	-33.924	-33.924	-33.924
Totaal Steenwijkerlanders doen het samen	-544.824	-33.924	-37.944	-33.924	-33.924
Financien en bedrijfsvoering					
Verhuizing college van Rams Woerthe naar Vendelweg	-200.000				
Lagere opbrengst forensenbelasting	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000
Elektronische publicaties in gemeenteblad	-10.600	-10.600	-10.600	-10.600	-10.600
Vennootschapsbelasting (implementatie)	-20.000				
Vennootschapsbelasting (structureel onderhoud)		-4.321	-4.321	-4.321	-4.321

Programma	2015	2016	2017	2018	2019
Vrijval voorziening pensioenvoorziening wethouders	362.000				
Lagere dotatie aan voorziening pensioenvoorziening wethouders	80.000	80.000	80.000	100.000	100.000
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds (septembercirc.)	-279.804	104.713	359.627	607.601	607.601
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds (decembercirc. suppletie BAG)	217.470	122.913	60.539		
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds (decembercirc.CJG)	-34.752	-34.140	-37.202	-45.775	-45.775
Waterschapslasten	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Dividend Bank Nederlandse Gemeenten	-90.773	-90.773	-90.773	-90.773	-90.773
Dividend Enexis Holding N.V.	25.378	25.378	25.378	25.378	25.378
Dividend Vitens N.V.	20.370				
Doorbelasting i.v.m. regionalisatie gemeentelijke brandweer	-59.492	-60.250	-60.250	-60.250	-60.250
Gesloten huishoudingen	-9.903	-9.146	-10.122	-10.482	-10.373
Diversen	1.119	-1.851	-1.851	-1.851	-1.851
Aanpassing raming salarissen	312.717	267.555	267.197	267.197	267.197
Dividend N.V. ROVA Holding	10.873				
Totaal Financiën en bedrijfsvoering	219.603	284.478	472.622	671.124	671.233
Algeheel totaal:	-794.914	-89.485	94.639	297.161	297.270
Omschrijving		2016	2017	2018	2019
Structureel	-252.257	-89.485	98.659	297.161	297.270
Incidenteel	-542.657	-	-4.020	-	-
Algeheel totaal:	-794.914	-89.485	94.639	297.161	297.270

9.3. Ontwikkeling vermogenspositie per 1 januari 2016.

Raadsbesluit	Omschrijving	Bedrag	Totaal
	<u>Algemene reserves</u>		
	<u>Algemene reserve vrij besteedbaar</u>		
28-10-2014	Retour overbruggingskrediet (NJN)	800.000	
28-10-2014	Bijstelling PPN dekking begrotingstekort (NJN)	1.000.000	
28-10-2014	wachtgeld wethouders (NJN)	-138.000	
28-10-2014	Aanbestedingsvoordeel Zuidveenseweg	65.000	
28-10-2014	Vorbereidingskrediet huishoudelijke hulp	-40.000	
28-10-2014	Opzetten zorgcoöporatie	-360.000	
17-02-2015	Vrijetijdseconomie	-54.500	
17-03-2015	Aanvullende sanering vm. gasfabriek Steenwijk	-72.000	
	Correctie Reserve vernieuwing streekcentrum De Wielewaal	163.185	
	<i>totaal Algemene reserve vrij besteedbaar</i>		1.363.685
	<u>Bedrijfsreserve</u>		
28-10-2014	digitalisering (NJN)	257.000	
28-10-2014	retour overbrenging krediet (NJN)	-800.000	
	Zaakgericht werken	-112.000	
	Postintake	-35.000	
	<i>totaal Bedrijfsreserve</i>		-
			690.000
	Totaal algemene reserves		673.685
	<u>Bestemmingsreserves</u>		
	<u>Reserve oudheidkamer</u>		
28-04-2015	(Her-)inrichting pand Markt 60 te Steenwijk	-22.315	-22.315
	<u>Reserve kunstobjecten</u>		
	Bijdr. Tentoonstelling Kring van Beeldend Kunstenaars in Rams Woerthe	-8.000	-8.000
	<u>Reserve kernenbeleid</u>		
07-10-2014	Matrix dorpenplannen 2014	-72.625	
28-10-2014	Dotatie wijken en kernen	38.000	
	<i>totaal reserve kernenbeleid</i>		-34.625

	<u>Reserve koppengeld</u>		
07-10-2014	Matrix dorpenplannen 2014	-35.148	-35.148
	<u>Reserve decentralisatie huisvesting onderwijs</u>		
28-10-2014	beveiliging schoolgebouwen (NJN)		
28-10-2014	beveiliging schoolgebouwen (NJN)	82.083	
09-12-2014	Huisvestingsplan onderwijs 2015	-72.500	
07-04-2015	Sloop gymlokaal Sportlaan 20	-75.175	
07-04-2015	Renovatie dorpshuis De Slinger	-40.000	
	<i>Totaal reserve decentralisatie huisvesting onderwijs</i>		-105.592
	<u>Reserve te bestemmen</u>		
17-03-2014	Te bestemmen 2014	-1.672.000	-1.672.000
	<u>Reserve volkshuisvesting</u>		
07-04-2015	Renovatie dorpshuis De Slinger	-270.000	
28-04-2015	Renovatie de Landerijen Oldemarkt	-233.742	
	Corr. Reserve vernieuwing streekcentrum De Wielewaal	-163.185	
	<i>totaal reserve Volkshuisvesting</i>		-666.927
	<u>Reserve leefbaarheidsprojecten</u>		
07-10-2014	Matrix dorpenplannen 2014	-30.700	
07-04-2015	Renovatie dorpshuis De Slinger	-270.000	
07-04-2015	Div. projecten t.l.v. leefbaarheidsfonds	233.265	
	Matrix dorpenplannen 2013/ corr. Speelveld Scheerwolde	22.000	
	<i>totaal reserve Leefbaarheidsprojecten</i>		-45.435
	<u>Reserve Zorg&wonen bejaarden vm. gemeente IJsselham</u>		
28-04-2015	Renovatie de Landerijen Oldemarkt	-543.758	
07-04-2015	Renovatie dorpshuis De Slinger	-270.000	
	<i>totaal reserve Zorg&wonen bejaarden vm. gemeente</i>		-813.758
	<u>Reserve startersleningen</u>		
28-10-2014	Startersleningen t/m 2014 (NJN)	250.000	
28-10-2014	Startersleningen t/m 2013 (NJN)	2.155.214	
	<i>totaal reserve startersleningen</i>		2.405.214
	<u>Reserve riolering</u>		
	Terugdraaien onttrekking aan de reserve i.v.m. wijziging BBV (zie voorziening riolering)	107.805	107.805
	Totaal bestemmingsreserves		-890.781

	<u>Voorzieningen</u>		
	<u>Voorziening wachtgeld collegeleden</u>		
28-10-2014	Mutatie wachtgeld wethouders (NJN)	-201.709	-201.709
	<u>Egalisatievoorziening reiniging</u>		
09-12-2014	Aanpassen tarieven afval	-176.616	-176.616
	<u>Voorziening Maatschappelijk Vastgoed</u>		
	Uitvoeringsplan Maatschappelijk Vastgoed	-18.107	-18.107
	<u>Voorziening participatiebudget</u>		
	Vrijval voorziening	-235.866	-235.866
	<u>Voorziening onderhoud speeltoestellen</u>		
	Dotatie voorziening	22.090	22.090
	<u>Voorziening riolering (investeringen)</u>		
	Onttrekking aan de voorziening riolering i.v.m. wijziging BBV (zie reserve riolering)	-107.805	-107.805
	Totaal voorzieningen		-718.013
	Algeheel totaal:		-935.109